

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar

BANČNA GARANCIJA KOT INSTRUMENT ZAVAROVANJA

Mentorica: mag. Romana Fišer, univ. dipl. ekon.
Lektorica: Margit Berlič Ferlinc, prof. ang. in slov.

Kandidatka: Ingrid Krajnc

Kranj, april 2010

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorici Romani Fišer za strokovno pomoč in koristne nasvete.

Hvala sodelavcem Banke Koper d.d. za strokovno pomoč in spodbudne besede.

Zahvala velja tudi mojim domačim, ki so mi pomagali, me spodbujali in se z menoj veselili uspehov.

IZJAVA

»Študentka Ingrid Krajnc izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom gospe Romane Fišer.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

V prvem delu diplomske naloge so predstavljena tveganja v mednarodnem poslovanju in načini, kako se pred njimi zavarujemo. Bančna garancija je najvarnejši instrument zavarovanja.

Zato je v jedru diplomske naloge podrobno predstavljena, prav tako njen razvoj, sorodni finančni instrumenti in primerjava med njimi. Podrobno je opisano, kaj vse mora vsebovati bančna garancija, predstavljene so njene značilnosti ter na kaj moramo biti pozorni, da je sploh veljavna. Opozorjeno je na dobre in slabe strani bančne garancije ter na njihovo pravno zlorabo.

V zadnjem delu diplomske naloge pa bo s praktičnega vidika predstavljena uporaba bančne garancije v Banki Koper d.d.

KLJUČNE BESEDE

- bančna garancija
- izdaja garancije
- zavarovanje
- obveznost
- tveganje

ABSTRACT

There have been risks in international business operations and the ways how we insure ourselves against them presented in the first part of the diploma thesis. A bank guarantee is the safest instrument of insurance.

Therefore, the body of the diploma thesis presents in details the bank guarantee and its development, related financial instruments, and a comparison between them. It is described in details what the bank guarantee should contain, its characteristics are presented and what we should pay attention to if we want to make it valid. Good and bad sides of the bank guarantee and their legal abuse have been pointed out.

The usage of the bank guarantee from the practical point of view at Banka Koper d.d. has been presented.

KEYWORDS

- bank guarantee
- issuing of guarantee
- insurance
- commitment
- risks

KAZALO

1	UVOD.....	1
1.1	OPREDELITEV PROBLEMA.....	1
1.2	CILJI NALOGE.....	1
1.3	REZULTAT NALOGE.....	2
1.4	PREDSTAVITEV OKOLJA.....	2
1.5	PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE.....	2
1.6	METODE DELA.....	3
2	PLAČILNA TVEGANJA V MEDNARODNEM POSLOVANJU.....	4
2.1	KREDITNA TVEGANJA.....	4
2.2	POVEZAVA KREDITNEGA TVEGANJA Z DEŽELNIM TVEGANJEM.....	5
2.2.1	NEKOMERCIALNA TVEGANJA.....	5
2.2.2	KOMERCIALNA TVEGANJA.....	6
2.3	PREGLED INSTRUMENTOV ZAVAROVANJA.....	6
3	BANČNA GARANCIJA.....	11
3.1	PRAVNI VIRI IN UREDITEV BANČNIH GARANCIJ.....	11
3.2	OPREDELITEV BANČNE GARANCIJE.....	12
3.3	ELEMENTI BANČNE GARANCIJE.....	13
3.4	PRAVNA RAZMERJA IN SUBJEKTI BANČNIH GARANCIJ.....	14
3.5	PRAVNA ZLORABA GARANCIJ.....	16
3.6	VRSTE BANČNIH GARANCIJ.....	18
3.6.1	VRSTA GARANCIJ GLEDE NA VRSTO POSLA.....	18
3.6.2	DELITEV GLEDE NA UPRAVIČENCA.....	22
3.6.3	DELITEV GARANCIJ GLEDE NA POLOŽAJ BANKE V POSLU.....	23
3.6.4	POGOJNE IN NEPOGOJNE GARANCIJE.....	23
3.6.5	SUPERGARANCIJA.....	23
3.6.6	PROTIGARANCIJA.....	24
3.6.7	KONSIGNACIJSKA GARANCIJA.....	24
3.6.8	BANČNE GARANCIJE PRI SID BANKI.....	24
3.7	ČASOVNA VELJAVNOST GARANCIJE.....	25
3.8	DOBRE IN SLABE STRANI BANČNE GARANCIJE.....	26
3.8.1	DOBRE STRANI BANČNE GARANCIJE.....	26
3.8.2	SLABE STRANI BANČNE GARANCIJE.....	26
4	PRIMERJAVA GARANCIJ Z DRUGIMI INSTRUMENTI ZAVAROVANJA.....	27
4.1	PRIMERJAVA S POROŠTVOM.....	27
4.2	PRIMERJAVA Z AKREDITIVOM.....	28
4.3	PRIMERJAVA S STAND-BY AKREDITIVOM.....	28
5	UPORABA BANČNE GARANCIJE V BANKI KOPER D.D.....	29
5.1	ZAHTEVEK ZA IZDAJO GARANCIJE.....	29
5.2	ZAVAROVANJE GARANCIJE.....	29
5.3	OBRAVNAVA VLOGE IN ODOBRITEV IZDAJE.....	30
5.4	ZAHTEVA ZA PLAČILO.....	30
6	ZAKLJUČEK.....	31
	LITERATURA IN VIRI.....	32
	PRILOGE.....	33
	KAZALO SLIK.....	33
	KRATICE IN AKRONIMI.....	33

1 UVOD

V sodobnem gospodarskem okolju se banke, podjetja in drugi udeleženci neprestano srečujejo s slabo plačilno disciplino in neizpolnjevanjem pogodbenih obveznosti poslovnih partnerjev. Glede na tveganja, ki jih prevzemajo gospodarski subjekti v poslovanju na velike razdalje s partnerji iz drugega pravnega reda, lahko razumemo njihovo težnjo k učinkovitejšim plačilnim instrumentom in instrumentom zavarovanja plačil (izpolnitev). Vsakdanja poslovna praksa je nekaj teh že izoblikovala, porajajo pa se vedno novi instrumenti oziroma različice že obstoječih, ki so posledica izzivov, s katerimi se soočajo poslovni partnerji. Med temi instrumenti so z napredkom bančništva v Evropi velik razvoj dosegle predvsem bančne garancije (Avbreht, 1996, str. 2).

Diplomska naloga podrobneje predstavlja vrste tveganj in možnost zavarovanj pred njimi, v jedru diplomske naloge pa je podrobno predstavljeno zavarovanje z bančno garancijo kot instrumentom zavarovanja, njena pravna ureditev, značilnosti, oblike, sestavine, načela bančnih garancij, kdo so udeleženci in pravna razmerja. Predstavljena bo primerjava bančne garancije z drugimi instrumenti zavarovanja in pravna zloraba garancij. V zadnjem delu diplomske naloge pa je podrobneje opisan postopek pri izdaji bančne garancije, osvetljen na praktičnem primeru iz Banke Koper d.d.

1.1 OPREDELITEV PROBLEMA

Dinamika in raznolikost razmerij med osebami, ki nastopajo v posameznem poslu, ustvarjata položaje, da sta faza nastanka obveznosti in njena izpolnitev ločeni. Temeljni cilj vsake pogodbene stranke naj bi bil v skladu z načelom vestnosti in poštenja izpolnitev obveznosti iz pogodbe. Stranke k temu zavezuje tudi načelo dolžnosti izpolnitve. Kljub temu zaradi različnih vzrokov s strani strank kot tudi objektivnih razlogov prihaja do tega, da pogodbena stranka svojih obveznosti ne izpolni tako, kot se je zavezala, zato je v interesu vsakega partnerja, da se zavaruje pred morebitnim nespoštovanjem pogodb oziroma prevzetih obveznosti. Zakon o obligacijskih razmerjih strankam omogoča, da same izberejo način zavarovanja obveznosti. Tu lahko v posel vstopi banka, ki izda bančno garancijo za posamezne prevzete obveznosti. Z bančno garancijo se banka obveže, da bo upravičencu izplačala garancijski znesek, če glavni dolžnik svojih obveznosti ne bo izpolnil v roku in na dogovorjeni način. Namen diplomskega dela je torej podrobnejši vpogled v teorijo in prakso uporabe bančne garancije, ki je prišla v širšo uporabo v zgodnjih sedemdesetih in spremlja vse pomembne mednarodne in domače posle.

1.2 CILJI NALOGE

Poglavitni cilj naloge je prikazati bančno garancijo kot zavarovalni instrument, njeno vsebino in pravilno uporabo. Nadaljnji cilj naloge je ugotoviti prednosti in slabosti uporabe bančne garancije kot načina zavarovanja obveznosti, dati dober pregled nad možnostmi, ki jih ponuja, in opozoriti, na kaj vse je treba paziti, da bo ta finančni instrument služil svojemu namenu.

1.3 REZULTAT NALOGE

Rezultat naloge bo na konkretnem primeru v Banki Koper d.d. predstavljena uporaba bančne garancije kot instrument zavarovanja. V diplomskem delu bomo preizkusili in poskušali potrditi hipotezo, da je bančna garancija najvarnejši instrument zavarovanja pred tveganjem neizpolnitve pogodbenih obveznosti. Primerna je za zavarovanje obveznosti pri poslovanju znotraj svoje države in tudi za mednarodno poslovanje. Uporaba bančne garancije je jasna, enostavna in pri njeni uporabi redko prihaja do sporov.

1.4 PREDSTAVITEV OKOLJA

V zadnjem delu diplomske naloge predstavljam izdajo bančne garancije v Banki Koper d.d., ki je del mednarodne finančne skupine Intesa SanPaolo, S.p.A., ki s širokim spektrom bančnih in finančnih storitev ter razvejano lastno in partnersko poslovno mrežo podpira mednarodno dejavnost svojih komitentov ter utrjuje in razvija bančno mrežo po vsem svetu.

Skupina je nastala 1. januarja 2007 z združitvijo bank Banca Intesa in Sanpaolo IML. Združitev pomeni nastanek šeste največje banke v Evropi, ki ji zaupa preko 20 milijonov komitentov in posluje v preko sedem tisoč poslovalnicah. Trenutno ima mreža poslovnih enot Banke Koper d.d. 54 enot po vsej Sloveniji in po rezultatih poslovanja sodi med bolj uspešne. Vsako leto beleži visoke dobičke (predvsem v primerjavi s kapitalom banke).

V slovenskem bančnem prostoru velja za banko, ki je v ospredju pri uporabi novih bančnih tehnologij. Njihovo uvajanje v vsakdanje poslovanje je bilo že od vsega začetka predvsem plod lastnega razvoja, od prvih računalniških povezav do prve vseslovenske plačilne kartice Activa (gre za najbolj razširjeno slovensko kreditno oziroma plačilno kartico).

Banka Koper d.d. je nosilec sistema Activa, v katerega je vključenih sedem bank. Eden najpomembnejših izzivov prihodnosti je gotovo BANKA IN, ki komitentom omogoča opravljanje celotnega bančnega poslovanja preko telekomunikacijskih kanalov.

1.5 PREDPOSTAVKE IN OMEJITVE

Teoretični del diplomske naloge temelji na podatkih, povzetih iz navedene literature in virov, poleg tega pa zajema tudi pridobljeno znanje med zaposlitvijo v Banki Koper d.d. Pri analizi vsebin bančne garancije se pogosto pojavijo omejitve pri dostopu do podatkov v banki, saj gre za gradivo, ki predstavlja poslovno skrivnost. V obravnavanem praktičnem primeru zaradi zaupnosti podatkov ne smemo navesti resničnih nazivov in podatkov udeležencev pri garancijskem poslu, prav tako ni dostopnih informacij s strani drugih bank in iz tega razloga bo praktični primer v diplomski nalogi predstavljen le na grobo.

1.6 METODE DELA

V diplomskem delu bo uporabljen deskriptiven pristop, s katerim bo predstavljena bančna garancija kot zavarovalni instrument pogodbenih obveznosti. Z normativno metodo pa bo analizirana ureditev bančne garancije v Sloveniji. V jedru diplomske naloge je predstavljena bančna garancija in njen razvoj, poleg tega pa tudi sorodni finančni instrumenti in primerjava med njimi in bančno garancijo. Podrobno je opisano, kaj vse mora vsebovati bančna garancija, predstavljene so njene značilnosti ter na kaj moramo biti pozorni, da je sploh veljavna. Opozorjeno je na dobre in slabe strani bančne garancije ter njihovo pravno zlorabo. V zadnjem delu diplomske naloge pa bo s praktičnega vidika predstavljena uporaba bančne garancije v Banki Koper d.d.

2 PLAČILNA TVEGANJA V MEDNARODNEM POSLOVANJU

Nevarnost, riziko ali tveganje nasploh lahko opredelimo za možnost negotovega nastopa pričakovanega dogodka, nastopa drugačnega dogodka, kot smo predvidevali, nastopa ob drugem trenutku (Hrastelj, 1990, str. 318). Posledica tveganja v trgovini in mednarodni trgovini pa je v tem, da zaradi nastopa pričakovanih in nepričakovanih dogodkov kljub ustreznim trgovinskim metodam ter vložnemu kapitalu ne bo dosežen pričakovan ekonomski učinek.

Mednarodno poslovanje in sklepanje ter izvedba zunanjetrgovinskih poslov ima posebne zakonitosti, ki so drugačne od tistih v notranjem blagovnem prometu. Poslovanje poteka med partnerjema, ki sta v različnih državah, zato je potrebno uporabiti enoten jezik. Znanje tujih jezikov je prvi pogoj za uspešno delo. Pogodbe sklepajo med seboj subjekti, ki izhajajo iz vsaj dveh pravnih sistemov, zato je naslednji pogoj poznavanje predpisov s področja carinskega poslovanja, špedicije, transporta in zavarovanja svoje in tuje države. Poleg tega pogodbeni zneski ponavadi presegajo zneske, na katere smo navajeni v »domači« poslovni praksi. Ne smemo pozabiti, da se srečujemo ne le z različno zakonodajo, temveč tudi z različnimi gospodarskimi in političnimi sistemi, različnimi navadami in mentaliteto ljudi.

Za zavarovanje pred tveganji se lahko uporabi različne zavarovalne instrumente, ki jih je razvila mednarodna poslovna praksa, predstavljeni so nekateri od njih:

- ara, odstopnina,
- menice,
- pogodbeni kazni,
- dokumentarni inkaso,
- dokumentarni akreditiv,
- ameriški standby akreditiv,
- patronatska izjava,
- poroštvo,
- bančna garancija.

V praksi se plačilna tveganja delijo na komercialna in na nekomercialna tveganja, s tem da so komercialna tveganja pogostejša kot nekomercialna.

2.1 KREDITNA TVEGANJA

Banke so pri svojem poslovanju najbolj izpostavljene kreditnemu tveganju, zato temu tveganju namenjajo največ pozornosti, kajti banke, ki nimajo ustreznega sistema celovitega upravljanja s tveganji, lahko ogrozijo svoj obstoj in stabilnost bančnega sistema ali celo celotnega gospodarstva.

Slabo upravljanje s kreditnim tveganjem je namreč eden največjih vzrokov propada bank ter bančnih kriz. Eden izmed pogojev za dobro upravljanje s kreditnim tveganjem je tudi kvalitetno odobravanje kreditov in seveda tudi možnost pridobitve

ustreznega zavarovanja, le-to je prav tako možno s pridobitvijo bančne garancije druge banke, npr. matične banke komitenta ali pa se zavaruje s pridobitvijo bančne garancije SID banke d.d.

Pri odobravanju kreditov posojilojemalcem je banka zelo previdna. Odločitev banke, ali bo podjetju odobrila kredit, je odvisna od njegove bonitete. Le-to določi z analizo pridobljenih finančnih in nefinančnih podatkov o posojilojemalcu. Z analizo finančnih podatkov banka ugotovi finančni položaj podjetja in njegovo sposobnost vračanja kredita, z analizo nefinančnih podatkov pa sposobnost podjetja za nadaljnji razvoj. Kljub temu da se da kreditno tveganje zmanjšati z ocenjevanjem kreditne sposobnosti in z dobrimi instrumenti zavarovanja, pa ga je nemogoče popolnoma odpraviti.

Kreditno tveganje najpreprosteje definiramo kot verjetnost, da posojilojemalec ne bo izpolnil svojih obveznosti v skladu z dogovorjenimi pogoji. Tveganje je torej verjetnost, da bo uresničitev naše poslovne odločitve drugačna od pričakovane, za nas najbolj verjetne. Glede na dejstvo, da je bančno posojilo oziroma kredit še vedno prevladujoč vir dohodka, je ocenjevanje posojilojemalčeve sposobnosti vračila izposojenih sredstev in ovrednotenja kreditnega tveganja ključnega pomena predvsem glede pravilnega zaračunavanja cene kredita, pravilnega določanja višine kredita in pravilne ocene potencialne izgube ob vsakem plasmaju sredstev.

Vzroki za nastajanje kreditnih tveganj so: odobravanje kreditov nad mejo, ki je določena z objektivnimi ekonomskimi merili – limitiranje plasmajev, pomanjkljiva ocena določenih parametrov kreditne sposobnosti in bonitete, spremembe in negotovost v denarno-kreditni politiki, inflacija in drugi vzroki.

2.2 POVEZAVA KREDITNEGA TVEGANJA Z DEŽELNIM TVEGANJEM

Deželno tveganje ima posebno mesto pri obravnavi kreditnega tveganja, saj je še tako izpopolnjen sistem obvladovanja kreditnega tveganja neučinkovit, če na primer podjetje posluje z drugim podjetjem v državi, ki se izkaže za politično nestabilno (Falatov, 1997, 5), zato tveganja pri mednarodnem poslovanju deli na komercialno in nekomercialno tveganje.

2.2.1 NEKOMERCIALNA TVEGANJA

Ta tveganja v poslovni praksi pogosto imenujemo tudi politična tveganja. Razvrščamo jih v dve skupini (Ptere Falatov, 1997, 5) :

- monetarna tveganja kot nekomercialna tveganja v širšem smislu,
- klasična nekomercialna tveganja v ožjem smislu.

V skupino monetarnih tveganj uvrščamo nezmožnost konverzije in transfera, prepoved plačil in moratorij. V to skupino lahko uvrstimo tudi valutna tveganja, ki pa jih lahko razvrstimo tudi med komercialna tveganja.

V klasična nekomercialna tveganja lahko razvrstimo tveganja zaradi naravnih nesreč, tveganja nacionalizacije, razlastitve, vojne, revolucije, demonstracije in podobna stanja, ki onemogočajo razpolaganje s premoženjem. Nekomercialna

tveganja lahko predvidimo v državah, ki so gospodarsko in politično nestabilne in ki imajo nekonvertibilno valuto.

2.2.2 KOMERCIALNA TVEGANJA

Komercialna tveganja so možni škodni dogodki, ki lahko ogrozijo finančno likvidacijo zunanjetrgovinskega posla, izvirajo pa iz subjektivnih lastnosti tujega partnerja (kreditna nesposobnost, insolventnost, bankrot) ali iz državnih ukrepov. Vidimo, da lahko številne politične rizike obravnavamo kot normalna komercialna tveganja. (Dušan Zbašnik, 1991, str. 132). Pri komercialnih tveganjih gre predvsem za tveganja, ki so povezana s plačilno nesposobnostjo dolžnika, bodisi pravno ali dejansko. S plačilno nesposobnostjo dolžnika se v praksi srečujemo v primerih, ko je nad premoženjem dolžnika (Peter Falatov, 1997, 7):

- uveden stečajni postopek,
- uveden postopek sodne poravnave,
- izvensodne poravnave,
- ugotovljena nekoristnost vsakršnih ukrepov proti dolžniku, ker ni videti možnosti za poplačilo terjatev,
- ugotovljena neuspešna izvršba,
- uveden postopek kontrolirane uprave (predhodna faza stečajnega postopka).

2.3 PREGLED INSTRUMENTOV ZAVAROVANJA

Vsakdo, ki se ukvarja z mednarodnim gospodarskim pravom, ve, da na tem področju veljajo nekatere posebne zakonitosti, ki so drugačne od tistih v notranjem pravnem sistemu vsake posamezne države (Avbreht, 1996, 6). V mednarodnem poslovanju torej poznamo veliko načinov zavarovanja pred tveganji. Večina instrumentov je opredeljena z Obligacijskim zakonikom (OZ) ali z Zakonom o obligacijskih razmerjih (ZOR). V nadaljevanju sledi kratka predstavitev različnih instrumentov zavarovanja, ki jih je razvila mednarodna poslovna praksa, njihova pravna narava, prednosti in pomanjkljivosti.

a. Ara

Ara je opredeljena kot znesek denarja ali drugih nadomestnih stvari, ki jih ob sklenitvi pogodbe ena stranka izroči drugi stranki v znak, da je pogodba sklenjena. Namen are je utrditi obveznost pogodbenih strank. Ara nastane, ko pogodbene stranke jasno izrazijo pogodbeno voljo in se posebej dogovorijo o ari, zato je pogodba sklenjena šele, ko kupec prodajalcu izroči dogovorjeno aro (če ni dogovorjeno drugače). Tudi če pogodba ni posebej izrecno sklenjena, se šteje, da je sklenjena, ko kupec prodajalcu izroči aro. Ara je akcesorna obveznost, kar pomeni, da je veljavna samo, če je veljavna glavna obveznost.

Oblika zapisa are v našem pravu ni določena, prav tako zakon ne določa, kolikšna naj bo višina are, lahko pa na zahtevo zainteresirane pogodbene stranke sodišče zmanjša previsoko aro (4. odstavek 65. člena OZ). Aro ureja OZ v 64. - 66. členu.

b. Odstopnina

Odstopnina je v osnovni pogodbi dogovorjeni znesek ali druga premoženjska korist, ki jo med seboj dogovorita pogodbeni stranki. Stranka, ki želi odstopiti od pogodbe, mora nasprotni stranki poleg odstopnine dati tudi izjavo o odstopu od pogodbe oziroma se morata stranki dogovoriti o tem, da imata ob plačilu are pravico odstopiti od pogodbe ali z drugimi besedami: ara velja kot odstopnina. Odstopnino ureja OZ v 67.- 68. členu.

c. Menica

Menica je:

- vrednostni papir, ker obstaja samo v pisni obliki;
- popoln vrednostni papir (pravice, ki so zapisane v njej, ni mogoče prenesti, uveljaviti ali realizirati brez nje);
- obligacijski vrednostni papir, saj se lahko glasi samo na določen denarni znesek;
- papir po odredbi - uresničitev pravice pripada osebi, ki je poimensko določena, razen če je menici ta lastnost z izrecno klavzulo odvzeta; če te klavzule nima, se prenaša z indosamentom na novega upnika;
- prezentacijski papir - menični dolžnik poravnava svoj dolg šele ob upnikovi predložitvi papirja;
- formalni vrednostni papir - to pomeni, da menica, ki nima vseh bistvenih sestavnih delov, kot jih predpisuje zakon, ni menica;
- vrednostni papir, katerega podpisniki so meničnemu upniku solidarno odgovorni za plačilo menične terjatve;
- vrednostni papir javnega zaupanja – zato ne bomo zahtevali menice za kritje svoje terjatve od osebe, ki ji ne zaupamo, kot tudi ne od osebe, ki ji zaupamo na besedo; ravno tako bi ravnali v nasprotju s tem načelom, če bi izdali menico, za katero vemo, da ob zapadlosti ne bo plačana in
- listina, za katero velja načelo menične strogosti, ki omogoča upniku hitro izterjavo obveznosti.

Menica opravlja več funkcij in v tem smislu je lahko kreditno sredstvo, plačilno sredstvo in instrument za zavarovanje denarnih obveznosti in je pri nas vedno obligacijski vrednostni papir.

Menica se je začela pojavljati že v 12. stoletju v trgovinskem poslovanju med državami, sicer pa ima menica z zakonom določeno vsebino in je v zakoniti obliki zapisana vrednostna listina, ki vsebuje enostransko abstraktno obljubo izdajatelja menice, da bo po določilih meničnega zakona plačal denarni znesek osebi, ki je na menici označena kot upnik (remitent). Menica mora vsebovati:

- označbo, da gre za menico,
- nepogojno nakazilo oziroma poziv trasatu, naj plača določeno vsoto denarja,
- ime trasanta (izdajatelja menice),
- ime trasata (oseba, ki jo trasant pozove k plačilu menice ali pozvanec k plačilu),
- ime tistega, kateremu ali po čigavem nalogu je treba plačati (remitent),
- kraj in dan izdaje menice in rok zapadlosti menice.

Po zakonu o menici poznamo dve vrsti menic, in sicer lastno in trasirano menico. Pri lastni menici prevzema izdajatelj (trasant) obveznost, da bo ob zapadlosti meničnemu upniku (remitentu) plačal v menici zapisano menično vsoto. Pri trasirani menici pa izdajatelj izda poziv drugi osebi (trasatu), da ta plača upniku v menici zapisano vsoto. Pri obeh menicah lahko srečamo tudi avalista, to je oseba, ki podpiše menico na sprednji strani in s tem postane porok za plačilne obveznosti iz menice. Menico ureja Zakon o menici.

d. Pogodbena kazen

Pogodbena kazen je vnaprej določen znesek, ki ga mora prodajalec plačati kupcu, če ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti, kot je dogovorjeno v pogodbi. Z določanjem njene višine v pogodbi je pravzaprav predvidena višina škode, ki jo bo moral plačati prodajalec.

- Upnik ima pravico zahtevati pogodbeno kazen, tudi če presega škodo, ki mu je nastala, in celo, če mu ni nastala nobena škoda.
- Če je škoda, ki je upniku nastala, večja od pogodbene kazni, ima pravico zahtevati razliko do popolne odškodnine.

Pogodbena kazen ima dva namena:

- nastaja kot instrument ureditve obveznosti,
- vnaprej določen znesek, če niso izpolnjene obveznosti iz pogodbe.

e. Dokumentarni inkaso

Je plačilni instrument, ki zagotavlja večjo varnost plačila kot prosto nakazilo. Primeren je tako za domače kot mednarodno poslovanje. Banka ne jamči plačila, a poskrbi za izvedbo plačila in prevzem dokumentov.

Izvoznik (remitent) svoji banki izda inkasni nalog, s katerim jo seznanj z bistvenimi elementi kupoprodajne pogodbe, s plačilnimi pogoji in navodili, kako naj banka ravna, če uvoznik zavrne plačilo. Dokumentarni inkaso je primeren instrument zavarovanja plačila, kadar plačilna pripravljenost kupca ni dvomljiva.

Če banka sprejme nalog, je dolžna poskrbeti za vnovčenje blagovnih dokumentov v skladu s prejetimi navodili. V posel banka vključi korespondenčno banko (uvoznikovo banko). Nevarnost in morebitno škodo (v primeru, da inkasna banka bankrotira, še preden je nakazala inkasni znesek izvoznikovi banki) nosi samo izvoznik. Naročnik dokumentarnega inkasa (prodajalec) izpolni obveznost in pošlje dokumente dolžniku (kupec), ki te dokumente odkupi. V primeru plačila mu njegova banka izroči dokumente, potrebne za prevzem blaga. Naročnik nima zagotovila, da bo upravičenec tudi dejansko odkupil dokument.

Poslovanje z inkasom je urejeno z mednarodnimi enotnimi pravili za inkaso.

f. Dokumentarni akreditiv

Dokumentarni akreditiv je dražji in varnejši zavarovalni instrument, kot je dokumentarni inkaso, zato se akreditiv v praksi uporablja pogosteje.

Akreditiv je plačilni instrument, ki omogoča visoko stopnjo zavarovanja obema pogodbenima strankama. Z izbiro dokumentarnega akreditiva kot pogodbene oblike plačila je zavarovan interes kupca in prodajalca. Akreditiv je dokument, ki ga na uvoznikovo zahtevo izstavi banka (akreditivna banka). Pomeni obljubo akreditivne

banke, da bo akreditivnemu upravičencu (izvozniku) izplačala akreditivi znesek ali akceptirala menici, če bo izpolnil akreditivne pogoje.

V praksi je najpogostejša oblika dokumentarnega akreditiva. Kupec in banka se dogovorita o izdaji dokumentarnega akreditiva. V pisnem dogovoru je navedeno, pod katerimi pogoji banka lahko izplača akreditivnega upravičenca. Banka odpre akreditiv in obvesti upravičenca o odprtju in o pogojih za izplačilo. Do izplačila pri akreditivnem poslu pride šele takrat, ko prodajalec predloži vse dokumente, ki so zahtevani v akreditivu, in je tako dokazano, da je poslal takšno blago, kot je bilo dogovorjeno in je upravičen do izplačila. V akreditivnem poslu sodelujejo najmanj trije subjekti, in sicer (Falatov, 1996, str. 19):

- nalogodajalec za odprtje akreditiva,
- akreditivna banka,
- akreditivni upravičenec.

Vse stranke v akreditivnem poslu imajo opravka samo z dokumenti in ne z blagom. V mednarodnem poslovanju je uporaba dokumentarnega akreditiva priporočljiva. Dokumentarni akreditiv ureja OZ v 527. členu in ZOR v 1072. – 1082. členu.

g. Ameriški stand-by akreditiv

Ameriškim bankam Ameriški National Bank Act, ki določa vrsto in vsebino poslov, s katerimi se banke ukvarjajo, prepoveduje izdajo bančnih garancij evropskega tipa »plačljivih na prvi poziv«, ker banke nimajo pooblastil, da tretji osebi plačajo določen znesek, ko njihovi pogodbeni partnerji svojih pogodbenih obveznosti ne bi izpolnili. Sčasoma se je razvila praksa izdajanja akreditiva z namenom zavarovanja izvršitve in drugih obveznosti pod predpostavko, ko ena od pogodbenih strank svoje obveznosti ob zapadlosti ni izpolnila in je zaradi tega dolžna plačati drugi stranki določen denarni znesek. Stand-by akreditiv je torej način, s katerim so ameriške banke zaobšle prepoved izdajanja garancij. Na področju akreditivnega poslovanja smo torej soočeni z dvema vrstama akreditivov. Prvi so tradicionalni komercialni dokumentarni akreditivi, ki predpostavljajo normalno odvijanje poslov v okviru akreditivnega mehanizma, drugo vrsto pa predstavlja stand-by akreditiv, ki predpostavlja nenormalno stanje, ko ena od pogodbenih strank svoje pogodbene obveznosti ne izpolni. V postopku unovčevanja stand-by akreditiva se zahtevajo naslednji dokumenti (Avbreht, 1996, str. 39):

- pisna izjava upravičenca za plačilo,
- izjava upravičenca, da nasprotna pogodbeni stranka (običajno nalogodajalec za otvoritev akreditiva) svoje pogodbene obveznosti ni izpolnila.

Stand-by akreditiv je v ameriškem pravu kodificiran skupaj s tradicionalnim komercialnim dokumentarnim akreditivom v Uniform Commercial Code (čl. 5 – 101, 5 – 117). Uporaba se je izredno hitro razširila v države z dominantnim ameriškim bančnim vplivom (Latinska Amerika, Daljni vzhod) kot tudi Evropo.

Leta 1998 je Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu objavila pravila o mednarodni praksi stand-by akreditivov. Pravila se imenujejo International Stand-by Practices-ISP 98 in so začela veljati 1. januarja 1999.

h. Patronatska izjava

Patronatska izjava je nepravna oziroma zgolj častna obveznost izdajatelja, da bo sam izpolnil obveznost dolžnika, če je ne bo izpolnil dolžnik. Nekoliko spominja na poroštvo, ker gre za izpolnjevanje tuje obveznosti. Bistvena razlika pa je v tem, da je po poroštveni pogodbi porok formalno, celo nepreklicno zavezan izpolniti dolžnikovo obveznost, medtem ko je patronatska izjava obveznost, ki je ni mogoče realizirati s prisilnimi sredstvi. Kljub temu se patronatske izjave uporabljajo v poslovni praksi, saj jim upniki kljub neiztožljivosti zaupajo oziroma izdajatelji izpolnijo svojo častno oziroma moralno zvezo (Krajnc, 2006, str.197). Patronatska izjava ni zakonsko opredeljena.

i. Poroštvo

Pojem poroštva razumejo civilni kodeksi kot obveznost poroka do upnika, da bo izpolnil veljavno in zapadlo obveznost dolžnika, če le-ta tega ne bo storil. Za veljavnost obveznosti poroka se običajno zahteva pisna oblika. Poroštvo je mogoče prevzeti tudi za pogojno obveznost in za določeno bodočo obveznost (Avbreht, 1996, str. 3). zakon določa, da porokova obveznost ne more biti večja od obveznosti glavnega dolžnika. Na poroka, ki je poravnal upnikovo terjatev, pride ta terjatev z vsemi stranskimi pravicami in jamstvi (subrogacija) (Falatov, 1996, str. 9).

Bistvena prednost poroštva je v preprostosti sklenitve pogodbe, zato za nastanek navadno zadošča že podpis poroštvene izjave v pisni obliki. Vsebina pravnega razmerja med upnikom in porokom je največkrat samo v porokovi obveznosti plačila zavarovalne obveznosti. Z zastaranjem obveznosti glavnega dolžnika zastara tudi obveznost poroka.

Slabost poroštva je v tem, da sta v zvezi do upnika kljub vsemu še zmeraj dve osebi, ki odgovarjata le s svojim celotnim premoženjem. Jamstvo za izpolnitev obveznosti je torej omejeno in je odvisno od premoženjskega stanja obeh oseb. Pri poroštvu lahko porok tudi ugovarja upniku in zavrača plačilo, zato je upnik dostikrat v položaju, ko mu poroštvo pravzaprav nič ne koristi, saj je omejen s pravnim obstojem svoje terjatve in porokovimi ugovori, ki so enaki dolžnikovim. Glede na vsa dejstva je uporabna vrednost poroštva manjša.

Poroštvo ureja OZ v 1012. – 1034. členu.

j. Bančna garancija

Z bančno garancijo prevzame banka obveznost nasproti prejemniku garancije (upravičencu), da bo plačala obveznost, katere tretja oseba ob zapadlosti ne bi izpolnila, če bodo izpolnjeni v garanciji navedeni pogoji. Banka garantira, da bo upravičenec v garanciji od druge pogodbene stranke dobil opravljeno dogovorjeno pogodbeno obveznost v dogovorjenem roku. V nasprotnem primeru banka garantira, da bo upravičencu plačala določen znesek za nadomestitev škode, ki je nastala zaradi neizpolnjenih pogodbenih obveznosti. Garancija se torej nanaša na neizpolnitev obljube. Obveznost garancijske banke se obračunava ločeno od obveznosti glavnega dolžnika. Garancija je vedno izražena v denarni obliki, saj banka ne more jamčiti, da bo glavni dolžnik, za katerega se garancija daje, zares dobro in kvalitetno ter do roka opravil posel, temveč lahko samo obljubi, da bo plačala določen denarni znesek, če se to ne bo zgodilo.

3 BANČNA GARANCIJA

Bančna garancija se je razvila zaradi zahtev hitro razvijajoče se mednarodne trgovine. Tveganost, ki vzbuja pri pogodbenih partnerjih nezaupanje, pomaga odpravljati garancija banke.

Do razvoja bančne garancije je prišlo po drugi svetovni vojni, ko se je zaradi potreb obnove razrušenih držav ter zaradi vključevanja številnih novih držav mednarodna trgovina razširila. Zaradi velikega povpraševanja so bili predvsem ponudniki blaga in opreme tisti, ki so lahko narekovali pogoje. Trgovci so imeli privilegiran položaj nad kupci in so za zaščito kupnine uporabljali dokumentarni akreditiv.

S časom pa se je svetovno tržišče uravnesilo in do izraza se v večji meri začeli prihajati tudi interesi kupcev (naročnikov, investitorjev). Tako so povpraševalci zahtevali od ponudnikov, da se pri njih pri banki položi določen gotovinski znesek, ki ga je povpraševalec lahko obdržal, če je menil, da obveznosti niso bile poravnane, kot je bilo dogovorjeno. S tem se je začel tudi razvoj zavarovalnega instrumenta bančne garancije.

3.1 PRAVNI VIRI IN UREDITEV BANČNIH GARANCIJ

Bančne garancije v posameznih državah niso enotno kodificirane, zato je na mednarodni ravni ureditev tega področja prevzela Mednarodna trgovinska zbornica v Parizu (MTZ) v okviru Enotnih pravil in običajev (EPO). Ob ustanovitvi Komisije za bančno tehniko in prakso ter Komisije za mednarodno komercialno prakso je MTZ v okviru svojih aktivnosti izdala priporočila v uporabo:

- **Enotna pravila za pogodbene garancije - EPPG** (Uniform Rules for Contract Guarantees ICC Publication no.325)

Ta pravila se uporabljajo za vse vrste garancij, ki so izdane iz naslova jamstva, izjave o odškodnini, poročstva ipd. Obveznost plačila nastane ob dokazani neizpolnitvi osnovne pogodbe (Avbreht, 45, 1996a, 7/8 str. 11). V okviru EPPG je interes naročnika najbolje varovan, saj upravičenec praktično ne more zlorabiti izdane garancije.

- **Enotna pravila za garancije na poziv** (Uniform Rules for Demand Guarantees Publication no. 458)

Pravila se lahko uporabljajo povsod po svetu za t. i. garancije na »prvi poziv«, pri katerih garantova obveznost plačila nastane na podlagi predložitve pisne zahteve in morebitnih drugih, v garanciji določenih dokumentov, ki niso odvisni od neizpolnitve obveznosti naročnika iz osnovnega posla.

Garant ne presoja, ali je bila osnovna pogodba izpolnjena ali ne, prav tako ne more uveljavljati ugovorov naročnika nasproti upravičencu. Pravila so dispozitivne narave, kar pomeni, da se uporabljajo le, če so se stranke za njihovo uporabo dogovorile.

3.2 OPREDELITEV BANČNE GARANCIJE

Bančna garancija je oblika jamstva za natančno določena tveganja. To jamstvo se realizira, če glavni dolžnik ne izpolni svojih obveznosti. Gre za verjetno obveznost, ki le z neizpolnitvijo glavnega dolžnika postane dejanska (Hrastelj 1990, str. 252). Bančna garancija (bank guarantee) sama po sebi ni plačilno sredstvo, temveč je instrument zavarovanja. Njen namen je zmanjševanje nevarnosti udeležencev v poslu v primeru neplačila oziroma neizpolnjevanja drugih pogodbenih obveznosti v dogovorjenih rokih. Je pismeni pravni posel, ki se vedno izpolni v denarju, čeprav obveznost, katere izpolnitev se garantira, ni denarna.

Po Falatovu (1996, str. 11-15) je bančna garancija po svoji vsebini samostojna obveza banke, ki je abstraktna, popolnoma ločena v odnosu na osnovni posel, da izplača garantirani znesek, pod pogojem, da upravičenec izpolni pogoje, navedene v garanciji. V bančni praksi se tovrstne garancije izdajajo s klavzulo plačljivosti »na prvi poziv«, kar pomeni, »najprej plačaj, šele nato izpodbijaj zahtevek za plačilo«. Garancija na prvi poziv je nepreklicna obveza banke garanta, ki jo izda garant po navodilih naročnika, da bo ob predložitvi pisne zahteve, ki je v skladu z garancijskimi pogoji, upravičencu plačal katerikoli zahtevan znesek, vendar največ do zneska, ki je določen v garanciji. V poslovni praksi se garancije s klavzulo plačljivosti »na prvi poziv« pojavljajo v dveh različicah, in sicer:

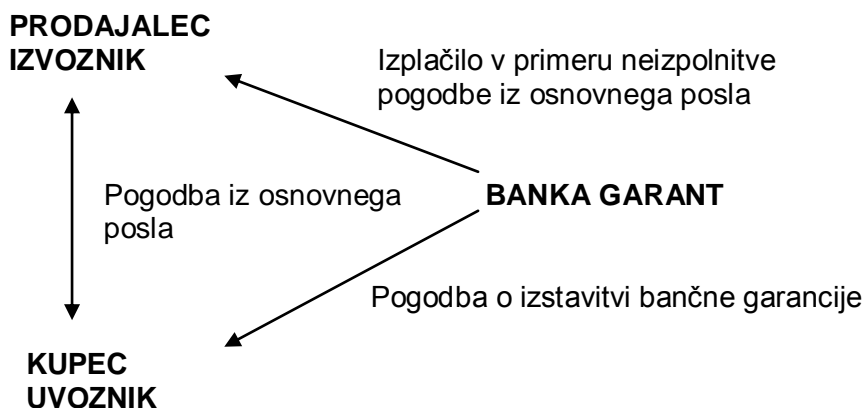
- garancije, ki so plačljive samo po predložitvi zahteve upravičenca za plačilo t. i. simple demand guarantees;
- garancije, ki so plačljive proti predložitvi zahteve upravičenca za plačilo ter proti istočasni predložitvi njegove pisne izjave (da nasprotna pogodbeni stranka svojih obveznosti ni izpolnila) in dokumentov, ki so v garanciji točno navedeni (gre za t. i. dokumentarne garancije - documentary guarantees).

Bančna praksa potrjuje, da v primeru, ko se poleg zahteve za plačilo zahteva tudi dodaten dokument, podpisan s strani upravičenca garancije, banki ni dovoljeno, da se spušča v ugotavljanje pravilnosti dokumentov, temveč jo je dolžna sprejeti tako, kot je predložena, seveda pod pogojem, da na prvi pogled taka izjava ustreza pogojem, navedenim v garanciji. Pri bančni garanciji so udeležene naslednje stranke:

- naročnik (dolžnik),
- upravičenec (upnik),
- garant (banka, zavarovalnica ali drug izdajatelj bančne garancije).

V mednarodnem poslovanju se bančne garancije uporabljajo pri:

- javnih razpisih,
- poslih večjega obsega,
- terminskih poslih,
- za zavarovanje plačila carine pri uvozu blaga in trošarinske garancije,
- kot nadomestilo drugih plačilnih oblik.

Slika 1: Makovec Brenčič et al. (2006a, 116) – Izvedba bančne garancije

3.3 ELEMENTI BANČNE GARANCIJE

Vsaka bančna garancija (ne glede na vrsto) mora vsebovati naslednje glavne elemente (Falatov, 1996, str. 17):

- nalogodajalec za izdajo garancije (principal).

Garancij je pravno veljavna, ko sta napisana poln naslov in ime banke in garanta:

- upravičenec iz garancije (beneficiary).

Temu je treba posvetiti še posebno veliko pozornost, predvsem kadar se posluje s partnerji iz tujine, saj lahko napačen zapis prinese garancijo k napačnemu uporabniku:

- garant (guarantor);
- navedba o temeljnem poslu, iz katerega se terja izdaja garancije (underlying transaction).

Vse omenjene navedbe določa uvodni del garancije, kjer se natančno opredeli, za kaj banka jamči. Zaradi nevarnosti nejasnosti predmeta garancije je pomembno, da je ta del pravilno naveden. Pri prevzemu obveznosti po garancijah mora biti zahtevi za unovčitev predložen dokument, ki dokazuje izpolnitev obveznosti uporabnika garancije.

- maksimalni znesek in valuta;

Znesek garancije je lahko izražen v absolutni vrednosti ali pa v odstotku od celotne vrednosti. Banka praviloma navede »...največ do zneska...«, če pa zneska ni mogoče natančno določiti, se navedeta višina obrestne mere in način izračunavanja obresti.

- rok veljavnosti garancije (expiry date and/or expiry event);

Veljavnost garancije je določena vnaprej. Vse garancije morajo biti omejene z roki, najbolje je določiti izrecen datum stopanja v veljavnost. Veljavnost same garancije je lahko določena z datumom poteka veljavnosti ali z dogodkom, ob katerem garancija

preneha veljati. Dan poteka veljavnosti je hkrati tudi zadnji dan, na katerega je še moč zahtevati plačilo po garanciji in to v pisni obliki.

- pogoji za unovčitev garancije na poziv (terms for demanding payment);
- določilo o morebitnem znižanju garantnega zneska (provision for reduction of the guarantee amount);
- številka garancije;

Številka garancije je številka iz bančnega registra. Če se garancija uporabi, je potrebno navesti njeno številko, ta je zelo koristna, ko pride do zlorab ali ponarejanja, saj olajšuje preverjanje identitete.

- kraj in datum izdaje garancije;

Za kraj garancije se šteje kraj, kjer ima banka svoj sedež. Z datumom garancije začne teči čas, v katerem lahko upravičenec uveljavlja plačilo iz garancije.

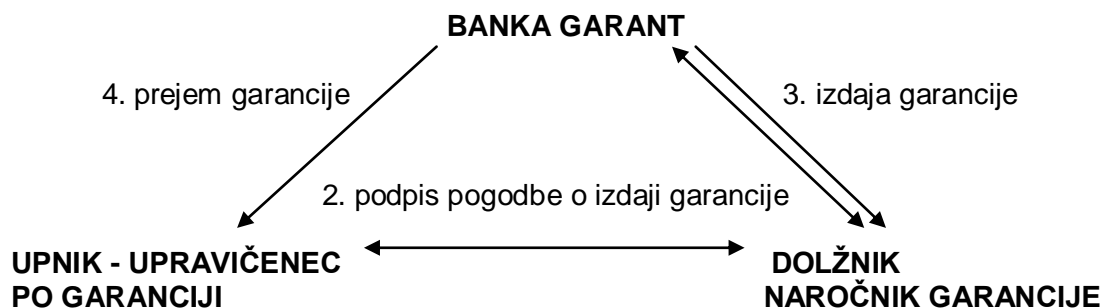
Dodatni elementi, ki se pogosteje uporabljajo v praksi:

- višja sila (force majeure),
- prenos garancije (assignment of right to make a payment demand),
- cesija terjatev po garanciji (assignment of proceeds),
- dopustnost pobotanja (jurisdiction),
- sodna in arbitražna pristojnost (aplicable law),
- registracija garancije pri pristojnih deviznih oblasteh (foreign exchange control – office registration).

3.4 PRAVNA RAZMERJA IN SUBJEKTI BANČNIH GARANCIJ

Pri bančni garanciji nastopajo naslednje pravne ali fizične osebe:

- **nalogodajalec za izdajo garancije – dolžnik**, ki se zaveže svojemu partnerju, da bo izpolnitev pogodbenih obveznosti jamčila banka;
- **upravičenec iz garancije – upnik**, ki lahko v primeru, če dolžnik ne izpolni svojih pogodbenih obveznosti, terja na podlagi bančne garancije od banke – garanta, izpolnitev obveznosti, ki jih je prevzela z bančno garancijo;
- **banka, ki bo izdala garancijo – garant**, ki jamči uporabniku garancije, da bo izpolnil obveznosti, navedene v garanciji, v dogovorjenem roku, če pa jih nalogodajalec ne izpolni, jih bo banka;

Slika 2: Razmerje pri poslovanju z bančno garancijo

V pravi teoriji in praksi velja za bančno garancijo:

- da je ena od oblik osebnega jamstva,
- da je pogodba med banko – garantom in uporabnikom garancije,
- da se šteje v skupino enostranskih pogodb, ker uporabnik garancije nima obveznosti, ampak pravice iz garancije.

V zvezi s poslom izdaje garancije lahko govorimo o treh temeljnih pravni razmerjih, in sicer o:

- pravnem razmerju med dolžnikom in upnikom;

To razmerje je urejeno v finančni klavzuli osnovnega posla. Ponavadi se pogodbeni stranki že z osnovno pogodbo dogovorita in določita, katera od pogodbenih strank je dolžna ukreniti vse potrebno, da bo v korist nasprotne pogodbene stranke banka izdala garancijo, kakšne vrste garancijo je banka dolžna izdati, na kakšen znesek, v katerem roku in v kakšni obliki. Stranki besedilo garancije pogosto oblikujeta že ob samem sklepanju pogodbe v posebnih dodatkih. Od konkretne finančne konstrukcije posla pa je odvisno, katera od strank je dolžna prva izdati ustrezno garancijo.

- pravnem razmerju med dolžnikom (nalogodajalcem za izdajo garancije) in banko-garantom;

To pravno razmerje nalogodajalec za izdajo garancije in banka-garant uredita s pogodbo o izdaji garancije. Ta pogodba ureja kritno razmerje med strankama, stranki so dogovorita o kritju za izdajo garancije, vrsti in vsebini garancije, ki naj bi jo banka-garant izdala, kot tudi o stroških, ki jih banka zaračunava za izdajo garancije oz. za določeno časovno obdobje njene veljavnosti. Banka zahteva za izdajo garancije ustrezno zavarovanje. Oblika kritja je odvisna od zneska garancije in bonitete posameznega komitenta, z njim pa se banka zavaruje, če bi morala izplačati garancijski znesek. Kot kritje za izdajo garancije se zahteva:

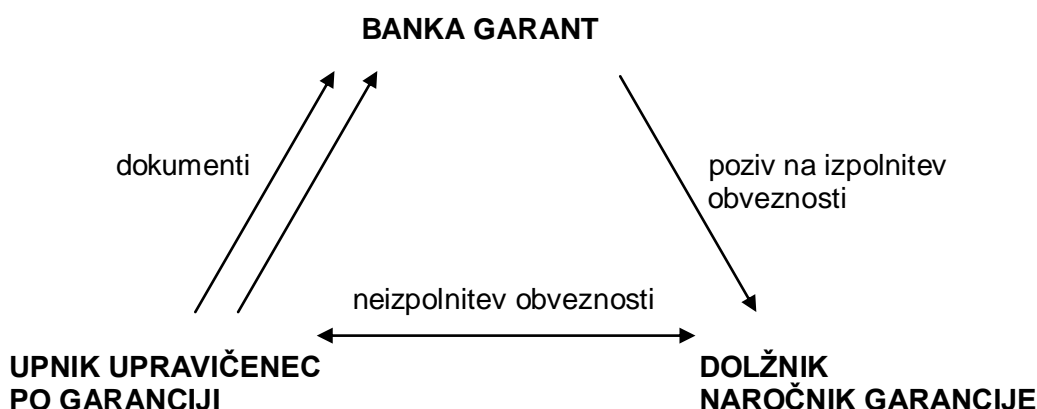
- obremenitev že odobrene kreditne linije dolžniku;

- vezavo in zastavo gotovinskih sredstev za čas veljavnosti garancije;
- zastavo različnih vrednostnih papirjev, hipoteko ...

V praksi pa se lahko posamezne oblike kritja kombinirajo. V primeru morebitnega unovčenja in ko nalogodajalec banki na njen poziv ne bi takoj dal likvidnih denarnih sredstev, ima banka-garant možnost, da se poplača v breme enega od zgoraj navedenih kritij. Naročnik je v primeru unovčenja dolžan plačati garancijski znesek z obrestmi in stroški, ki jih je imela banka-garant s plačilom po garanciji.

- pravnem razmerju med banko-garantom in upravičencem po garanciji;

To razmerje nastane, ko banka upravičencu garancijo dostavi in ga z njo obvesti, da je upravičen zahtevati plačilo po garanciji pod pogoji, ki so navedeni v garanciji, upravičenec pa tako garancijo akceptira. Šteje se, da je upravičenec tako garancijo sprejel, če na njeno vsebino ni podal nobenih ugovorov. Na podlagi izdane garancije ima upravičenec pravico nasproti banki uveljavljati zahtevek za plačilo pod pogojem, da izpolni pogoje, ki so v garanciji navedeni.

Slika 3: Razmerje pri poslovanju z garancijo v primeru neizpolnitve oziroma delne izpolnitve pogodbenih obveznosti

3.5 PRAVNA ZLORABA GARANCIJ

Vrsta bančnih garancij, izdanih iz naslova poroštva, v poslovni praksi v primeru utemeljenega suma pravne zlorabe garancije ne povzroča težav. Banka postopa po navodilih nalogodajalca za izdajo poroštva in nasproti upravičencu uveljavlja ugovore glavnega dolžnika in tudi svoje ugovore.

S popolnoma različnim položajem pa se banke srečujejo pri samostojnih, neakcesornih garancijah, pri katerih se banka obvezuje izvršiti svojo obvezo plačila

»na prvi poziv« (Falatov, 1996, str. 73). Banka je soočena s stanjem, ko upravičenec izpolni vse pogoje za plačilo garancije, vendar pa nalogodajalec trdi, da upravičenec ni upravičen do plačila, ker je podan sum goljufivega uveljavljanja plačila. V primeru, ko gre za sum pravne zlorabe garancije, nalogodajalec poskuša s pravnimi sredstvi doseči, da sodišče upravičencu prepove uveljavljati zahtevo za plačilo po garanciji ali prepove banki izvršiti plačilo po predloženi zahtevi. Pri poslovanju z bančnimi garancijami velja pravilo, da je banka v interesu nalogodajalca dolžna odkloniti plačilo po garanciji, če ugotovi, da je podan sum očitne pravne zlorabe zahteve za plačilo. Dokazno breme take pravne zlorabe nosi nalogodajalec, ki je dolžan banki predložiti pisne, dokumentirane dokaze. Dokazno breme mora biti jasno in nedvoumno, pravna zloraba pa se lahko odraža samo v dejanjih upravičenca. Če nalogodajalcu ne uspe pridobiti takšnih dokazov, banka ni dolžna odkloniti zahtevanega plačila.

Do pravne zlorabe prihaja zlasti v naslednjih primerih (Falatov, 1996, str. 75–78):

- Osnovna pogodba je izpolnjena

Je eden od pogostih ugovorov nalogodajalca v primeru, ko upravičenec uveljavlja svojo zahtevo za plačilo po garanciji. Kot dokaz za ugovor te vrste predloži pisno izjavo nevtralne kontrolne hiše, ki je običajno dogovorjena v pogodbi. S to pisno izjavo nalogodajalec potrjuje, da je izpolnil svoje pogodbene obveznosti.

- Iztek garantnega roka

Je tudi eden izmed ugovorov, s katerim nalogodajalec dokazuje goljufivo uveljavljanje zahteve za plačilo po garanciji za odpravo napak. Za ugovor nalogodajalec predloži primopredajni zapisnik o izvršenih delih ter pisno potrditev nevtralnega svetovalnega strokovnjaka, da je bil objekt predan brez napak in da v garantnem roku skrite napake niso bile reklamirane.

- Plačilne zamude upravičenca

V tem primeru upravičenec ne poravnava svojih dospelih obveznosti, prav tako jih preneha posledično tudi nalogodajalec. Ta vrsta ugovora je najpogostejša pri garancijah za dobro izvršitev posla.

- Pogodbeni rok dobave ali izvršitve del še ni iztekel

Ta ugovor se pojavlja v praksi kot argument nalogodajalca za prepoved plačila po garanciji, in sicer v primerih, ko upravičenec uveljavlja plačilo za dobro izvršitev posla zaradi dozdevne nepravočasne izpolnitve nalogodajalčevih pogodbenih obveznosti.

- Neizpolnitev pogodbenih obvez upavičenca

Je pogost ugovor v primerih, ko je pogoj za izpolnitev obveznosti nalogodajalca predhodna izpolnitev obveze upravičenca. V praksi je primer, ko upravičenec ne odpre akreditiva ali ne zagotovi drugega načina plačila in posledično tudi nalogodajalec ne izpolni svoje obveznosti in zato upravičenec začne uveljavljati plačilo pogodbene kazni.

- Nastop višje sile

Nastop višje sile in pogoji so običajno formulirani v pogodbi. Če dokazano nastopi takšen dogodek, daje nalogodajalcu možnost, da prepreči uveljavljanje zahteve za plačilo garancije.

- Zahteva za plačilo po garanciji se ne nanaša na osnovni posel, po katerem je garancija izdana

Upravičenec lahko uveljavlja zahtevo za plačilo po garanciji le v primerih, ko niso izpolnjene pogodbene obveznosti po konkretni pogodbi, ki je pokrita tudi s konkretno garancijo, zato je takšna zahteva goljufivo ravnanje.

3.6 VRSTE BANČNIH GARANCIJ

Ker se bančne garancije uporabljajo za različne vrste poslov, jih poznamo več različnih vrst. Vsaka izmed njih ima svoje specifičnosti. Kriteriji za delitve so pri različnih avtorjih različni, s tem pa so različne tudi vrste bančnih garancij in njihovo razvrščanje. Poleg storitvenih in plačilnih garancij, kjer je delitev odvisna od tega, ali z garancijo zavarujemo izvršitev denarne ali nedearne obveznosti, poznamo še pogojne in nepogojne, nostro in loro, posredne in neposredne in še bi lahko naštevali (Bizjak, 8, 1992 str. 50). Omenjene garancije predstavljamo predvsem z vidika mednarodnega poslovanja, vendar jih lahko z majhnimi prilagoditvami uporabljamo tudi v domačem poslovanju.

3.6.1 VRSTA GARANCIJ GLEDE NA VRSTO POSLA

- Plačilne oziroma finančne garancije

Osnovna obveznost naročnika garancije je denarna. So zelo pogoste in se nanašajo na kupčevo obveznost plačila kupnine v enem znesku (kot je npr. dogovorjeno nedokumentarno plačilo po prejemu fakture) ali na obveznost odplačila kupnine v več enakomernih zneskih v enakih časovnih presledkih (kadar gre za odplačilo dobaviteljevega kredita). Plačilo kupnine ali plačilo opravljenih storitev v mednarodni trgovini lahko prodajalec učinkovito zavaruje z akreditivom ali z ustrezno garancijo. V obeh primerih banka prevzema abstraktno (od osnovnega posla neodvisno in nepreklicno) obvezo, da bo upravičencu plačala določen znesek, če bodo izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v akreditivu ali bančni garanciji (Falatov, 1996, str. 26). Garancija je nepogojna, nepreklicna in izraža lastno bančno obveznost. Sem sodijo:

a) Garancija za pravočasno plačilo (payment guarantee) – s to vrsto garancije banka prevzema neodvisno in nepreklicno obvezo, da bo upravičencu (dobavitelju) plačala določen znesek, če bodo izpolnjeni pogoji, ki so navedeni v bančni garanciji. Garant bo plačal le maksimalno določeni znesek garancije ali le obrok zneska, ki ga kupec dolguje po določeni kupoprodajni pogodbi. Pri unovčenju garancije se pogosto zahteva dokazilo o izvršeni dobavi (kopija fakture, odpremnega dokumenta).

b) Garancija za odplačilo kreditov – garant garantira redno plačilo posameznih obrokov v skladu s kreditno pogodbo (glavnica + obresti + stroški).

c) Garancija za vračilo avansa (predplačila; advance payment guarantee) – pri investicijskih delih je običajno, da investitor plača izvajalcu avans za potrebe mobilizacije in pokritje drugih stroškov, potrebnih za pripravo del (nabava materiala, transport opreme itd.). Takšni avansi včasih predstavljajo velike vsote, ki so določen odstotek od celotnega zneska, pogosto je to med 10 do 20 %. Zato je razumljivo, da so investitorji pri tem previdni in običajno zahtevajo, da jim prodajalec priskrbi garancijo za vračilo avansa. Izdajanje teh garancij pod predpostavko, da se znesek avansa obračunava skozi ves čas odvijanja del in to sorazmerno s plačilom nadomestila za izvršena dela. To pomeni, da izvajalec obračunava mesečno stanje v polnem znesku, pri čemer od tega zneska odbija odstotkovni del sprejetega avansa. Ko so dela plačana 100-odstotno, je dejansko tudi avans uporabljen oziroma poplačan 100-odstotno. V tem sistemu obračunavanja prejetega avansa se vzporedno tudi zmanjšuje vrednost bančne garancije za vračilo avansa. Da se to doseže, mora izvajalec (nalogodajalec) dostavljati banki v rednih časovnih obdobjih od uporabnika garancije (naročitelja del oziroma opreme) potrjene in obračunane mesečne transakcije za izvedena dela, banka pa na podlagi teh obračunov zmanjša vrednost bančne garancije. Avansna garancija je običajno formulirana kot garancija, plačljiva na prvi poziv in tako daje uporabniku pravico, da od banke zahteva plačilo celotne vsote, pokrite z bančno garancijo. Uporabnik garancije ima na ta način zaščiten avans. Ker se višina garancije zmanjšuje sorazmerno z narejenimi deli, je zaščiten tudi izvajalec, saj banki ni treba vračati tistega dela avansa, ki je že vračunan v izvršenih delih. Za tisti del, ki pa še ni vračunan v izvedenih delih, lahko uporabnik zahteva njegovo vrnitev. V tem primeru je osnova za iskanje povračila vnaprej plačane vsote, ki ni obračunana in vrnjena, kajti tudi dela niso bila opravljena. Če se avansna garancija ne bi zmanjševala, bi garancija ostala pri upravičencu v celotnem znesku.

d) Garancija za zavarovanje plačila trošarinske obveznosti.

e) Garancija za zavarovanje izpolnitve oz. plačila davčne obveznosti.

f) Garancija za zavarovanje prevoza pošiljk nevarnih odpadkov.

- Storitvene oziroma nefinančne garancije

To so garancije, katerih osnovna obveznost naročnika garancije je nedenarna. Med te sodijo:

a) Garancija za resnost ponudbe (bid bond oz. tender guarantee) – pri investicijskih poslih je navada, da se pred začetkom del organizira licitacija za pridobitev posla. Pri tem se od ponudnika zahteva, da predloži ustrezno bančno garancijo. Na licitaciji sodeluje določeno število ponudnikov, ki se potegujejo za pridobitev posla. Ponudniki pokažejo svojo resnost in zainteresiranost tako, da skupaj k ponudbi priložijo tudi bančno garancijo v določenem znesku. S to garancijo se banka obveže plačati določen znesek investitorju, če izbrani ponudnik po opravljenem izboru z investitorjem ne bi bil pripravljen skleniti pogodbe v skladu z dano ponudbo. Ponudnik ima lahko najrazličnejše razloge, da bi zavrnil podpis pogodbe. Pri velikih investicijskih delih je namreč lahko čas med dajanjem ponudb in

dokončnim izborom precej dolg. V tako dolgem obdobju, ki traja tudi več kot šest mesecev, ima ponudnik tudi druge posle. Zato se lahko zgodi, da zaradi pridobitve drugih poslov v tem času izgubi interes za tisti posel, za katerega je v preteklosti dal ponudbo. Investitor se za takšne primere zavaruje tako, da poleg ponudbe zahteva tudi bančno garancijo, poleg tega pa se v nekaterih primerih zahteva, da banka izda poleg bančne garancije za resnost ponudbe še pismo o nameri izdaje garancije za dobro izvedbo posla. Vrednosti garancij za resnost ponudbe se ne sme podcenjevati, saj znaša ponavadi njihova vrednost od 1 do 5 % vrednosti posla. Če je garancija unovčena in torej dobi uporabnik garancije (investitor) plačilo, je plačani znesek mišljen kot nadomestilo stroškov in drugih izgub zaradi izgubljenega časa, kar je posledica zavrnitve podpisa pogodbe s strani izbranega ponudnika. Po svojem namenu in vsebini garancija krije povračilo škode in tveganje, ki mu je izpostavljen investitor.

b) Garancija za dobro izvedbo posla (performance bond) - imenujemo jo tudi izpolnitvena garancija. Upravičencu zagotavlja plačilo v garanciji določenega zneska, če nasprotna pogodbeni stranka svojih pogodbenih obveznosti ne bi izvršila ali jih ne bi izvršila v celoti oziroma bi jih izvršila nepravočasno. Garancija za dobro izvedbo posla je nadaljevanje garancije za resnost ponudbe, kajti če se posel sklene, je v interesu investitorja, da se zavaruje z garancijo banke, ki jamči, da bo izvajalec uresničil posel tako, kot je bilo dogovorjeno. Uporaba te vrste garancije ni le na licitacijah, temveč je možna in se uporablja tudi pri drugih poslih npr. pri licenčnih pogodbah, pri pogodbah o odstopanju znanja, pri skupnih vlaganjih.

Z ekonomskega vidika je omenjena garancija največkrat dokument delnega, lahko pa tudi popolnega prenosa tveganja neizvršitve oz. nepravilne izvršitve obveznosti glavnega dolžnika iz osnovne pogodbe na tretjo osebo – banko ali kako drugo finančno ustanovo, ki je tako garancijo izdala. Znesek teh garancij znaša v glavnem 2–10 % pogodbene vrednosti, možna pa so tudi odstopanja od teh zneskov. V Združenih državah Amerike tovrstne garancije izdajajo v posebni obliki in znašajo 50 ali celo 100 % vrednosti posla (Bizjak, 1992, str. 50). Garancija za dobro izvedbo posla se pojavlja za dva namena, in sicer kot (Falatov, 1996, str. 23-24):

- Garancija za izvršitev dobave blaga – krije kupcu tveganje in povračilo škode, če prodajalec blaga ne bi dobavil ali ga ne bi dobavil pravočasno (Falatov, 1996, str. 24). Poudariti je potrebno, da ta vrsta garancije ne krije škode, ki bi utegnila nastati, če prodajalec dobavi blago neustrezne kvalitete.

- Garancija za izvedbo storitve – običajno zavaruje naročnika investicijskih del. Tudi ta vrsta garancije ne krije tveganj in povračila škode, ki bi utegnila nastati naročniku zaradi odgovornosti izvajalca iz naslova jamstva za napake (Falatov, 1996, str. 24).

c) Garancija za odpravo napak v garancijskem roku (garancija za garancijsko dobo) – warranty guarantee – krije kupcu tveganje in možnost hitrega plačila odškodnine v tistih primerih, ko le-ta pravočasno in pravilno reklamira kvalitativne napake na dobavljenem blagu, pozove prodajalca, naj napake odpravi (ali zahteva znižanje cene), prodajalec pa tega ne stori. Kupec lahko odpravo napak na dobaviteljevem blagu ali izvršenih storitvah opravi s pomočjo tretje osebe, stroške in škodo, ki so mu s tem nastali, pa krije z unovčitvijo ustreznega zneska po omenjeni garanciji. Ta garancija znaša v praksi običajno 5–10 % pogodbene vrednosti.

d) Garancija za vračilo zadržanih zneskov (retention guarantee) – se uporablja na področju investicijskih del. Pogodbe o izvajanju investicijskih del običajno predvidevajo, da je naročnik upravičen zadrževati plačilo 5–10 % vrednosti opravljenih del do izteka garancijskega roka, dogovorjenega za opravljena dela. Tako zadržani zneski se običajno sproščajo – plačajo izvajalcu proti predložitvi omenjene garancije. Garancija za zadržane zneske po svoji vsebini nadomešča garancijo za odpravo napak (Falatov, 1996, str. 25).

e) Konosamentska garancija (bill of lading guarantee) – se v praksi običajno uporablja v primerih, ko pri prekomorski kupoprodaji ladja z blagom prispe v namembno luko, preden prispejo v akreditivno-izplačilno banko blagovno-finančni in transportni dokumenti. Ker ladjar izdaja blago praviloma le legitimiranemu upravičencu, ki predloži vse izvode originalov nakladnice – konosamenta, je poslovna praksa zaradi hitrejšega razpolaganja z blagom uvedla konosamentsko garancijo. Z izdajo take garancije ladjarju, ki glasi na polno vrednost blaga, navedenega v fakturi in količino v konosamentu, se banka ladjarju obvezuje, da mu bo do višine garantnega zneska povrnila vso škodo, ki bi jo le-ta utrpel, ker je blago izročil notificiranemu prejemniku blaga brez predložitve vseh originalov konosamenta.

f) Garancija za zavarovanje plačila carinskega dolga v tranzitnem postopku – se izdaja za namene, ko carinska uprava RS odobri odlog plačila uvoznih dajatev pri prevozu blaga po državah EU in podpisnicah Konvencije o skupnem tranzitnem postopku. Garancijo se uporablja za zavarovanje tveganja in ne plačila, upravičenec pa je Carinska uprava RS. Obstajata dve vrsti navedene garancije, in sicer:

- garancija za posamezno zavarovanje, ki pokriva samo eno tranzitno operacijo,
- garancija za skupno zavarovanje, ki pokriva več tranzitnih operacij.

g) Garancija pri kršitvah pravic intelektualne lastnine – garancijo se uporablja kot instrument zavarovanja interesa imetnika intelektualne lastnine, če se blago prepusti deklarantu, lastniku, uvozniku ali prejemniku. Garant se z izdajo tovrstne garancije zaveže, da bo poravnal zahtevani znesek obračunanih stroškov in morebitni zahtevek za povračilo škode, nastale zaradi izvajanja ukrepov pri kršitvah pravic intelektualne lastnine, in sicer do najvišjega zneska, navedenega v garanciji. Rok veljavnosti bančne garancije ne sme biti krajši od enega leta in 45 dni, lahko pa se seveda poljubno podaljša.

h) Garancije za kmetijstvo – je namenjena osebam, ki se ukvarjajo s posli uvoza ali izvoza kmetijskih izdelkov v oz. iz Evropske unije v tretje države. Za izvoz blaga v tretje države EU našim izvoznikom nudi izvozna nadomestila zaradi izravnalne razlike v ceni kmetijskih izdelkov na svetovnem trgu in cenami v EU. Za izpolnitev obveznosti, ki so povezane z ukrepi kmetijske tržne cenovne politike, pa mora izvoznik – uvoznik Agenciji za kmetijske trge in razvoj podeželja položiti varščino, ki je lahko v obliki gotovinskega pologa ali bančne garancije.

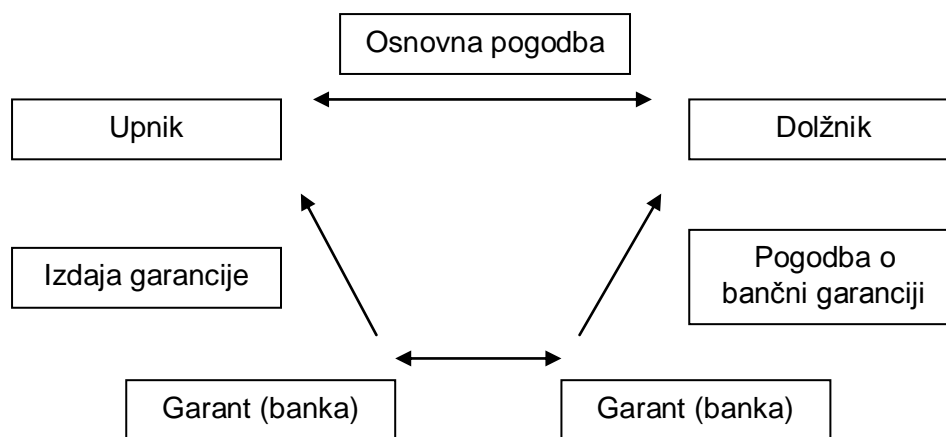
3.6.2 DELITEV GLEDE NA UPRAVIČENCA

a) Direktna garancija – ali neposredna garancija je tista, kjer banka izda garancijo v korist upravičencu. Pri direktnih garancijah imamo torej opravka z enim garantom - banko in enim uporabnikom. Prednost direktnih ali neposrednih garancij je v tem, da je manj možnosti za spore, saj je odnos med garantom in uporabnikom garancije neposreden. Zaradi vključitve samo enega garanta banke so pri tem poslu tudi manjši stroški.

b) Indirektna garancija – poleg direktnih garancij se v praksi pogosto uporabljajo tudi indirektna garancije, predvsem v mednarodni poslovni praksi. Pri indirektnih garancijah je poleg banke, emitenta garancije, vključena v celotno finančno operacijo še banka v državi upravičenca garancije. Posel izdaje indirektna garancije poteka tako, da prva banka izda garancijo v korist druge banke oziroma izda nalog drugi banki, naj za njen račun (račun prve banke) izda v korist upravičenca garancijo točno določene vsebine. Pogoj za izdajo indirektna garancije je predhodni dogovor med prvo in drugo banko glede potrebnega kritja za izdajo indirektna garancije. Garancija upravičenčeve banke se imenuje glavna garancija, garancija, ki jo je izdal uporabnik, pa je protigarancija. Če vstopi v posel še ena banka garant, imamo torej dve banki garanta, s čimer pride do treh pogodbenih razmerij med njimi, in sicer:

- razmerje med nalogodajalčevo banko in banko upravičenca iz garancije,
- razmerje med banko nalogodajalca in nalogodajalcem,
- razmerje med banko upavičenca in upravičencem iz garancije.

Ob morebitnih sporih se običajno dogaja, da se uporablja pravo upravičenca bančne garancije.

Slika 4: Indirektna garancija

3.6.3 DELITEV GARANCIJ GLEDE NA POLOŽAJ BANKE V POSLU

Glede na položaj banke in izdaje garancije le-te delimo na nostro in loro.

a) Nostro garancije – kriterij za delitev je kraj izdaje. O nostro garancijah govorimo takrat, ko banka izda garancijo za svojega komitenta v korist tujega upravičenca.

b) Loro garancije – je tista garancija, ki jo banka sprejme od neke druge banke v korist svojega komitenta. Loro garancije lahko razdelimo na notificirane in konfirmirane garancije. Notificirane loro garancije so tiste, pri katerih domača poslovna banka, ki dobi garancijo tuje banke v korist svojega komitenta, garancijo samo sporoči uporabniku. Domača poslovna banka se imenuje notificirna banka in ne prevzame nobene obveznosti iz garancije. Konfirmirane loro garancije so tiste, pri katerih domača poslovna banka nastopa v vlogi konfirmne oziroma potrdilne banke. Banka sporoči garancijo svojemu komitentu – uporabniku in jo tudi potrdi oziroma konfirmira. To pomeni, da domača poslovna banka prevzame samostojno obveznost plačila garancijskega zneska v primeru, da tuja banka tega zneska ne bi plačala. Domača poslovna banka se zavaruje s kontragarancijo tuje banke.

3.6.4 POGOJNE IN NEPOGOJNE GARANCIJE

Uporaba pojma »pogojnih« garancij je nastala kot posledica mišljenja, da tudi garancije »na prvi poziv« lahko vsebujejo pogoj dokumentarne narave. Nekatere garancije na prvi poziv lahko zahtevajo, da uporabnik predloži potrdilo neke osebe ali celo sklep arbitraže ali sodišča kot pogoj za plačilo. Takšne garancije se včasih imenujejo pogojne in se razlikujejo od garancij na prvi poziv, ki se imenujejo brezpogojne.

Pri pogojni garanciji ni zavarovan predvsem interes upnika, ampak interes banke, ki zaradi vključitve določenega pogoja npr. ni zavezana za izpolnitev obveznosti v tistih primerih, ko se ne pričakuje povrnitev garancijskega zneska.

Najpomembnejša in najustreznejša z vidika nevarnosti neizpolnitve obveznosti iz temeljnega pravnega posla je nepogojna bančna garancija. Ta bančna garancija vsebuje določilo »na prvi poziv«, kar pomeni, da je banka ne more uveljavljati zoper prejemnika garancije, se pravi zoper upravičenca ugovorov, ki jih naročitelj kot dolžnik lahko uveljavlja proti njemu iz zavarovalne obveznosti.

Garancija, pri kateri se zahteva priložitev nekaterih dokumentov zahtevku za plačilo, se imenuje dokumentarna garancija. Vendar so ti dokumenti popolnoma pod kontrolo uporabnika, kar pomeni dokumentarno garancijo »na prvi poziv«. Do takšnega primera pride, če garancija zahteva od uporabnika, da predloži pisno potrdilo, da je nalogodajalec garancije napravil nekaj, kar daje uporabniku pravico za plačilo iz garancije. Dokler je izdajanje dokumentov pod kontrolo uporabnika, govorimo o garanciji »na prvi poziv«.

3.6.5 SUPERGARANCIJA

Supergarancija je posredna garancija, pri kateri se supergarant zaveže, da bo plačal garancijski znesek, če tega ne bo storila garancijska banka.

Izdajatelj supergarancije se zaveže, da bo izpolnil obveznost iz garancije. Upravičenec iz naslova supergarancije je ista oseba kot upravičenec iz naslova garancije. Če v supergaranciji ni določeno drugače, upravičenec sam odloča, ali bo zahteval obveznost iz garancije ali supergarancije.

Supergarancija je dodatno zavarovanje za upravičenca, ki se zahteva takrat, kadar upravičenec oz. stranka posla, katere terjatev se zavaruje, dvomi o zanesljivosti garanta. V glavnem se izdaja supergarancija za velike mednarodne finančne kredite za infrastrukturo, in sicer tako, da na garancijo, ki jo izda poslovna banka, izda centralna banka še supergarancijo, to je posredno poročstvo države.

3.6.6 PROTIGARANCIJA

Upravičenec iz protigarancije je izdajatelj bančne garancije – garant. Garant, ki izda protigarancijo, se garantu osnovne bančne garancije zaveže, da mu bo pod pogoji, ki so navedeni v protigaranciji, izplačal določen denarni znesek. Protigarancija zagotavlja varstvo upravičenca v primeru, ko prejme zahtevo za izplačilo iz naslova bančne garancije. Namen protigarancije je varstvo garanta.

3.6.7 KONSIGNACIJSKA GARANCIJA

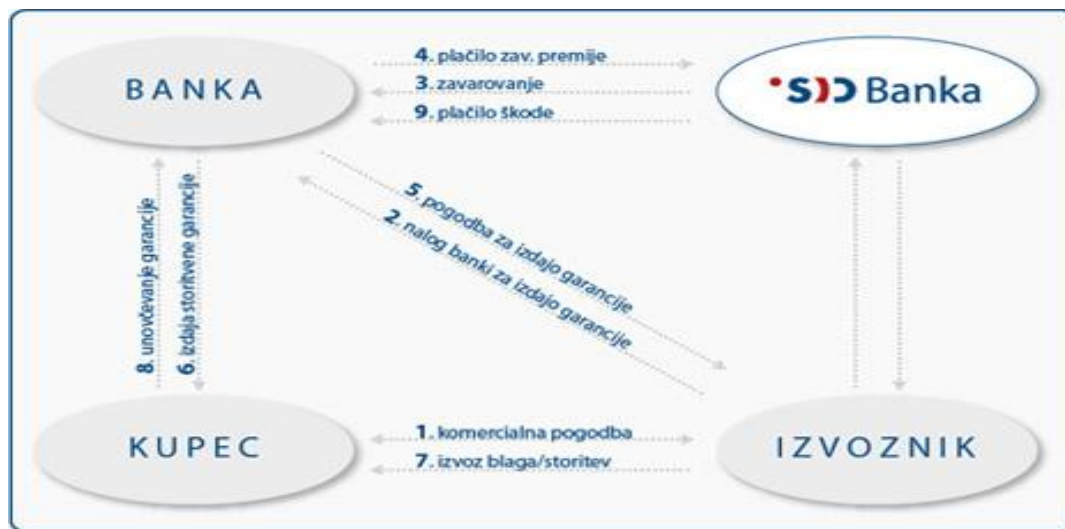
Konsignacijsko garancijo zahteva tuji dobavitelj blaga (konsignant). Blago je v konsignacijskem skladišču, še ni ocarinjeno in je v popolni lasi konsignanta. Značilnosti konsignacijskega blaga so (Bizjak, 1992a, str. 50):

- blago v konsignacijskem skladišču je vse do prodaje last principala,
- blago v konsignacijskem skladišču se dokončno ocarini v trenutku prodaje.

Tuji dobavitelj si želi s tovrstno garancijo zagotoviti, da bo izkupiček od prodanega blaga nakazan na njegov račun in da bodo v primeru ukinitve konsignacijskega skladišča neprodani izdelki vrnjeni v tujino. To mu pogodbeno jamči domače podjetje (konsignator). Vendar konsignanti praviloma zahtevajo tudi garancijo banke, da bo plačala določen garancijski znesek, če tega ne bo mogel storiti konsignator.

3.6.8 BANČNE GARANCIJE PRI SID BANKI

SID banka poleg drugih storitev na področju zavarovanja in financiranja ponuja tudi storitve bančne garancije. Te predstavljajo za domače banke in tuje uporabnike prvovrsten in kakovosten instrument zaščite pred tveganjem neizpolnitev različnih obveznosti dolžnikov. Pri SID-u so na zahtevo lahko izdane tudi garancije pred nekomercialnimi riziki in riziki neupravičenega unovčevanja (angl. Unfair calling), kar je pomembno za banke garante in tudi za podjetja nalogodajalce za izdajo garancij, saj se s tem lahko del teh rizikov prenese na zavarovatelja – SID banko (Letno poročilo 2005, str. 18).

Vir: Internetna stran SID d.d., dostopno na: <http://www.sid.si/zavarovanje-bancnih-garancij> (27. 5. 2010)

Z izdajanjem garancij in kontragarancij, kjer SID banka posebno pozornost posveča specifičnim potrebam strank in krajšanju odzivnega časa na zahteve nalogodajalcev, SID banka uspešno znižuje stroške slovenskim podjetjem in jim omogoča konkurenčnejše pogoje pri mednarodnih gospodarskih poslih.

3.7 ČASOVNA VELJAVNOST GARANCIJE

V praksi in v pravu bančnih garancij se pogosto srečujemo z vprašanjem, kdaj stopi garancija v veljavo ter kdaj postane garancija nepreklicna. Garancija postane nepreklicna z dnem izdaje (Falatov, 1996, str. 47), torej je vsaka garancija nepreklicna, razen če v garanciji ni navedeno drugače. Zahtevek za plačilo po bančni garanciji se lahko izda samo znotraj roka veljavnosti bančne garancije, v nasprotnem primeru upravičenec nima nikakršnih pravic do izplačila, tudi če so kršene obveznosti iz osnovnega posla.

Upravičenec, ki želi uveljaviti zahtevo za plačilo po garanciji, mora garantu podati zahtevo z vsemi dodatnimi dokumenti, ki so v garanciji navedeni, najkasneje do konca delovnega dne garanta, in sicer na zadnji dan veljavnosti bančne garancije. Dan poteka veljavnosti je hkrati tudi zadnji dan, na katerega je še moč zahtevati plačilo po garanciji. V primeru, da se rok garanciji konča na dan, ko garant ne posluje, se ta dan prestavi na prvi naslednji delovni dan.

Praksa potrjuje, da stranke pri izdaji garancije običajno uporabljajo koledarski datum, lahko pa tudi določen dogodek oz. pogoj, ki je naveden v garanciji. Npr. garancija za vračilo avansa postane veljavna z dnem plačila avansa.

Upravičenec, ki želi uveljavljati plačilo po garanciji, mora banki – garantu podati pisno zahtevo za plačilo. Ko banka ugotovi, da je zahteva podana pravočasno in da zahteva za plačilo nima pravno-formalnih napak, plača zahtevani znesek, vendar le do višine izdane garancije.

Obveza banke po izdani garanciji preneha (Falatov, 1996, str. 49):

- s plačilom polnega garantnega zneska,
- z iztekom roka veljavnosti,
- z vračilom garancije pred iztekom roka veljavnost (original),
- s prejemom pisne izjave koristnika garancije, da zahteve za plačilo garancije ne bo uveljavljal,
- s polno redukcijo garantnega zneska (pri avansnih garancijah),
- z nepravočasno ali nepopolno predložitvijo dokumentov, ki se v garanciji zahtevajo.

3.8 DOBRE IN SLABE STRANI BANČNE GARANCIJE

Izdaja bančne garancije za upravičenca in naročnika prinaša tako dobre kot slabe strani.

3.8.1 DOBRE STRANI BANČNE GARANCIJE

Dobre strani za naročnika:

- z izdajo bančne garancije poslovna banka naročniku garancije priznava ugodno boniteto, kar podjetju potrjuje ustreznost poslovanja;
- ker je izdajatelj bančne garancije poslovna banka, je tovrstno zavarovanje plačila za upravičenca najbolj zaželeno (nemalokrat je pogoj za sklenitev posla);
- kadar je pridobitev garancije pogoj za sklenitev posla.

Dobre strani za upravičenca:

- zaveza banke za izpolnitev obveznosti in ne le zaveza naročnika za izpolnitev plačila, kar pomeni izključitev tveganja plačila;
- garancija je nepreklicna - vnovčenje »na prvi poziv«, kar pomeni, da je postopek unovčenja izredno enostaven.

3.8.2 SLABE STRANI BANČNE GARANCIJE

Slabe strani za naročnika:

- Visoki stroški: bančna garancija je razmeroma drag način zavarovanja plačila iz dveh razlogov. Banka namreč za svojo storitev pri izdaji garancije zaračuna bančne stroške (provizijo). Hkrati pa izdaja garancije (podobno kot pri odprtju akreditiva) zahteva od dolžnikove strani zagotovitev kritja za garantirani znesek.
- Z vidika naročnika je potrebna previdnost pri poslovanju z garancijami »na prvi poziv«, saj ta oblika upravičencu omogoča lahko in hitro pot do plačila, medtem ko naročniku ne dopušča nobenih ugovorov, tako da naročnik nima zagotovila, da bo znesek iz naslova garancije izplačan samo za primer, za katerega je bila garancija izdana. Zato naj naročnik svojo varnost skuša utrditi vsaj s tem, da bo izplačilo garantiranega zneska vezano na upravičenčevo pisno izjavo o tem, zaradi kakšne kršitve (neizpolnitve) obveznosti iz temeljnega posla zahteva plačilo od banke.

Slabe strani za upravičenca:

- omejena veljavnost; po preteku navedenega roka v garanciji le-ta ne velja več, ne glede na to, ali je garancija banki vrnjena ali ne.

4 PRIMERJAVA GARANCIJ Z DRUGIMI INSTRUMENTI ZAVAROVANJA

4.1 PRIMERJAVA S POROŠTVOM

Od vseh poslovnih poslov je bančni garanciji po svoji vsebini še najbolj sorodno poroštvo, vendar pa se bančna garancija razlikuje od poroštva v nekaterih bistvenih značilnostih. Medtem ko poroštvo krije upniku pod navedenimi pogoji le tveganje insolvence glavnega dolžnika, krije bančna garancija upniku tudi tveganje pravne neeksistence glavnega dolga. Banka garant ostane v obvezi tudi v primeru, če je osnovni posel neveljaven, kot tudi, če je obveza glavnega dolžnika zastarela.

Razlike med poroštvom in bančno garancijo so (Bizjak, 1992, str. 40-41):

- poroštvo je po svoji naravi neodplačan, bančna garancija pa odplačan posel, kar pomeni, da moramo za izdajo bančne garancije plačati provizijo, za poroštvo pa ne;
- porok lahko odgovarja samo do višine glavnega dolga, garant (banka) pa le za točno določen znesek, naveden v garanciji – ta je lahko večji, manjši ali enak obveznosti dolžnika;
- poroštvo se lahko glasi tudi na izpolnitev obveznosti nedenarnega značaja, medtem ko se bančne garancije glasijo izključno in samo na denarni znesek;
- ko preneha obveznost glavnega dolžnika, samodejno preneha tudi poroštvena obveznost, medtem ko je obveznost iz garancije lahko daljša ali krajša; to je odvisno od roka veljavnosti garancije, ki mora biti naveden v njenem besedilu;
- porok lahko uveljavlja vse ugovore dolžnika in ugovore iz pogodbe o poroštvu, medtem ko garant lahko uveljavlja le ugovore iz garancijskega posla; v nasprotju s porokom banka ne more ugovarjati zaradi slabše kakovosti dobavljenega blaga;
- iz bančne garancije izhaja bančna obveznost, ki je neodvisna od osnovnega posla, poroštvo pa je vezano na glavno obveznost dolžnika – obveznost poroka obstaja le, če obstaja glavni dolg;
- razlike se pojavljajo tudi pri odstopu terjatev iz osnovnega posla, saj se zaradi odvisnosti porokove obveze s prenosom glavne terjatve prenese tudi poroštvo, medtem ko mora biti prenos pravic iz bančne garancije na novega upnika izrecno predviden v garancijski pogodbi;

Pri izbiranju zavarovanja je poznavanje razlik med poroštvom in bančno garancijo zelo pomembno, poroštvo namreč daje bistveno slabše zavarovanje, kot ga daje bančna garancija. Civilno pravno poroštvo je izredno okoren instrument zavarovanja izpolnitev, kajti upnik je dostikrat v položaju, ko mu poroštvo pravzaprav nič ne koristi, saj je omejen s pravnim obstojem svoje terjatve in tudi uporabna vrednost poroštva je zaradi te civilnopravne strogosti zelo majhna.

4.2 PRIMERJAVA Z AKREDITIVOM

Dokumentarnemu akreditivu in bančni garanciji je skupno to, da sta oba instrumenta zavarovanja, različno pa, da je akreditiv obenem tudi plačilni instrument.

Dokumentarni akreditiv služi kot plačilni instrument (instrument of payment) za dobavljeno blago oziroma za izvršene storitve in predpostavlja normalno odvijanje posla. Bančna garancija pa služi kot instrument zavarovanja za povračilo škode (instrument of security), ki utegne nastati, ker ena od pogodbenih strank svoje obveznosti ne bi izpolnila. Pomembna je ugotovitev, da je obveza akreditivne banke in banke - garanta abstraktna, popolnoma ločena od problematike osnovnega posla, ter da je odvisna izključno od izpolnitve pogojev, ki so navedeni v akreditivu oziroma v bančni garanciji (Falatov, 1996, str. 15).

Pogoj za pridobitev dokumentarnega akreditiva je odprt transakcijski račun pri banki ter ustrezen nalog. Pogoji za pridobitev garancije pa so ustrezni nalog in dokumentacija. Medtem ko akreditiv pokriva le posamezen posel, pa garancija lahko zavaruje več poslov v nekem časovnem razmiku.

4.3 PRIMERJAVA S STAND-BY AKREDITIVOM

Uporaba stand-by akreditiva je v svetu zelo razširjena, in sicer je stand-by akreditiv kot nadomestek za bančno garancijo na področju pod ameriškim bančnim vplivom. Poslovna praksa je glede na specifičnost in izkazano potrebo posameznega posla izoblikovala posamezne vrste stand-by akreditivov, ki uspešno nadomeščajo naslednje garancije (Falatov, 1998, str. 41-42):

- Bid Bond/ Tender Bond Stand-by, ki se uporablja v fazi izročitve ponudbe in po svoji vsebini uspešno nadomešča garancijo za resnost ponudbe;
- Performance Stand-by kot akreditiv zagotavlja povračilo škode zaradi neizpolnitve ali nepravočasne izpolnitve pogodbenih obveznosti in nadomešča garancijo za dobro izvršitev posla;
- Advance payment Stand-by kot instrument zavarovanja vračila plačanega avansa, če bi nasprotna stranka odstopila od sklenjene pogodbe;
- Warranty/ Retention Money Stand-by v praksi uspešno nadomešča funkcijo garancije za odpravo napak oziroma garancije za vračilo zadržanih zneskov pri investicijskih delih oziroma pri dobavi investicijske opreme.

5 UPORABA BANČNE GARANCIJE V BANKI KOPER D.D.

5.1 ZAHTEVK ZA IZDAJO GARANCIJE

Podjetje ponavadi zaprosi za izdajo bančne garancije banko, s katero redno posluje, se pravi »svojo« banko, katere komitent je. Lahko pa naročnik garancije izbere banko, ki ji najbolj zaupa in zahteva garancijo s strani izbrane banke. V tem primeru lahko nalogodajalčeva banka nastopa v vlogi protigaranta ali pa v garancijski posel sploh ni vključena.

Podjetje s pisno vlogo zaprosi garanta za izdajo garancije, ki jo podpiše pooblaščen oseba, vsebuje pa navodila za izdajo garancije. Podjetje je dolžno seznaniti garanta z vsemi podatki, ki so potrebni, da bo garant lahko ugotovil vrsto in obseg obveze, ki jo bo z izdajo garancije prevzel. Običajno podjetje predloži tudi besedilo garancije. Če je naročnik garancije komitent banke, so ji določeni podatki že znani, saj ima banka vzpostavljen poslovni odnos s podjetjem in tako ve, za kakšno podjetje gre, ve za njegovo boniteto in poslovanje. Če pa banka izda garancijo za nekomitenta, pa se v praksi med podatki nalogodajalca, ki jih garant preučuje, najpogosteje uporablja:

- osnovni podatki (izpis iz sodnega registra - s sklepom o dokapitalizaciji, obvestilo AJ PES-a o dejavnosti in matični številki ter davčna številka),
- poslovanje in položaj nalogodajalca znotraj njegove panoge,
- pomembni kupci in dobavitelji,
- bilanca uspeha,
- zadolženost,
- sposobnost za izpolnitev osnovne pogodbe,
- promet na računih tudi pri drugih bankah,
- izplačevanje obveznosti do zaposlenih, države in dobavitelja.

V vsakem primeru pa banka-garant od nalogodajalca zahteva:

- vlogo za izdajo garancije z navedenim zneskom, rokom veljavnosti ter pogoji,
- osnovno pogodbo med nalogodajalcem in upravičencem.

Banka se mora pri obravnavi vloge temeljito pozanimati o poslu, ki ga bo podjetje prevzelo ter posledično tudi o tveganju, ki ga bo banka z izdajo garancije prevzela. Zato mora nalogodajalec po potrebi banki predložiti še dodatne dokumente, ki jih le-ta zahteva in se razlikujejo po posameznih vrstah garancije.

5.2 ZAVAROVANJE GARANCIJE

Zagotovitev dobrega in zadostnega zavarovanja terjatev je zahtevna naloga. V primeru, če bi bila banka pozvana, da plača po garanciji, nalogodajalec pa na njen prvi poziv takoj ne bi imel likvidnih sredstev, ima banka možnost, da poplača zavarovanja v breme dogovorjenega instrumenta.

Vrste zavarovanja:

- bianco menica z menično izjavo,
- zastava depozita,
- poroštvo pravne osebe ali zasebnika,

- zastava vrednostnih papirjev,
- odstop terjatev,
- zastava premičnin ali nepremičnin.

5.3 OBRAVNAVA VLOGE IN ODOBRITEV IZDAJE

Ko bančni delavec oziroma skrbnik komitenta analizira vlogo in druge listine, ki so potrebne za izdajo garancije, izdelava predlog. Posebno pozornost mora nameniti analizi tako imenovanega osnovnega posla, za katerega bo banka garantirala. Preučiti mora finančno in poslovno sposobnost naročnika, kajti pri izvedbi posla nanj lahko vplivajo tudi drugi udeleženci, ki so morebiti udeleženi v poslu. Zaradi navedenih razlogov pristojne službe preverijo vse dejavnike, ki vplivajo na obseg tveganja. Posebno pozornost namenijo:

- preučitvi plačilnih pogojev;
- preverjanju proizvajalčeve oziroma izvajalčeve sposobnosti, ali je le-ta sposoben posel opraviti v dogovorjenih pogojih;
- analizi posla glede na domače in tuje predpise in zakonodajo.

Če banka po opravljeni analizi, ki jo v praksi izvede preko svojih strokovnih služb, potrdi izdajo garancije in ko nalogodajalec izpolni vse pogoje, ki so določeni v sklepu predloga, banka bančno garancijo izda. Postopek izdaje bančne garancije se zaključi s podpisom garancijske pogodbe med garantom in nalogodajalcem.

Banka garancijo izda v pisni obliki in v treh izvodih, od katerih dva izvoda prejme naročnik garancije, ki nato en izvod posreduje upravičencu.

Za izstavitvev garancije komitent plača banki garancijsko provizijo v skladu s tarifo banke.

5.4 ZAHTEVA ZA PLAČILO

Garancija mora vsebovati rok veljavnosti, ki pa je največkrat koledarski dan. Zahtevek za plačilo po garanciji mora biti predložen banki do konca uradnega delovnega časa zadnjega dne njene veljavnosti.

Obveza banke za plačilo po garanciji preneha:

- s plačilom garantnega zneska,
- z iztekom roka veljavnosti,
- z nastopom polne redukcije garantnega zneska.

Dolžnost garanta je, da v primeru, ko uporabnik garancije uveljavlja svoj zahtevek za plačilo proti banki-garantu, o tem takoj obvesti nalogodajalca za izdajo garancije. V roku za uveljavljanje plačila, ki je naveden v garanciji, morajo biti predloženi vsi dokumenti, ki se v garanciji zahtevajo. Zahtevek za izplačilo mora biti podan pisno in mora poleg same zahteve za plačilo vsebovati še:

- pisno izjavo uporabnika garancije, da nalogodajalec za izdajo garancije svojih obveznosti po osnovni pogodbi ni izpolnil;
- pisno izjavo, iz katere izhaja, v katerem oziru nasprotna stranka pogodbene obveznosti ni izpolnila.

6 ZAKLJUČEK

Pri pisanju diplomske naloge smo se trudili, da bi čim bolj uspešno predstavili vrste tveganj in možnost zavarovanj pred njimi. Da bi lahko poiskali idealen kompromis med varnostjo in poslovno uspešnostjo, je potrebno oceniti tveganje, ki se mu v nekem poslu izpostavljam. Temeljna hipoteza o bančni garanciji kot enem izmed najvarnejših instrumentov zavarovanja je potrjena.

Bančne garancije je izoblikovala mednarodna poslovna praksa in to zaradi potreb po enostavnem finančnem instrumentu, ki zavaruje koristnika garancije pred tveganjem neplačila oziroma neizpolnitvijo pogodbenih obveznosti. Predložitev bančne garancije je danes pogoj za pridobivanje poslov v tujini in doma. Izdana bančna garancija za upravičenca pomeni, da je pogodbeni partner resno pristopil k poslu in vpliva kot sredstvo pritiska na dobro izpolnitev pogodbe ter daje na razpolago sredstva za pokritje škode v primeru nepravočasne izpolnitve. Za naročnika pomeni, da se bo zavaroval pred zlorabo in jo želel čim bolj vezati na osnovni posel ali pogodbo.

Pri bančnih garancijah težko govorimo o uravnoteženih interesih udeleženih strank, kajti kar daje eni stranki večjo varnost oziroma omogoča lažjo pot do plačila – zanj predstavlja prednost, za drugo slabost. Z vidika naročnika velja opozoriti na previdnost pri poslovanju z garancijami »na prvi poziv«, saj je ta oblika garancije izredno neuravnotežena. Upniku (upravičencu) omogoča lahko in hitro pot do plačila, medtem ko dolžniku (naročniku) ne omogoča nobenih ugovorov in mu ne zagotavlja, da bo znesek res izplačan samo v primeru, za katerega je bila garancija izdana. Nalogodajalec mora v tem primeru kot tožnik dokazati, da je svoje obveznosti izpolnil v skladu z dogovorom.

Kljub temu da je garancija najvarnejši instrument zavarovanja, pa ni vedno najprimernejši. Bančna garancija je razmeroma drag način zavarovanja, saj so stroški izdaje garancije lahko zelo visoki. Če je naš partner vesten in pošten, kar je lahko razvidno iz dosedanjega poslovanja, je morda smiselno preučiti tudi druga – ugodnejša zavarovalna sredstva. Za banko-garanta pomeni izdajanje bančne garancije storitev, ki ob visokih stroških nosi razmeroma nizko tveganje. Banke se ne želijo vmešavati v temeljno pogodbeno razmerje, zato je interes bank, da si zagotovijo, da bodo znesek, ki ga bodo po garanciji izplačale upravičencu, dobile povrnjen od strank, za katere garantirajo. Zato bodo od naročnika garancije v njenem kritnem razmerju zahtevale zadostno varstvo.

Obseg poslovanja z bančnimi garancijami se iz leta v leto povečuje in to predvsem zaradi vse večjega mednarodnega sodelovanja in poslovanja s tujino. V začetku 21. stoletja postaja ritem poslovanja in pretok kapitala vse bolj negotov, garancije pa so eden najzanesljivejših instrumentov zavarovanja pred neizpolnitvijo pogodbenih obveznosti. Banke pa so pri odobravanju bančnih garancij naklonjene predvsem svojim, zaupanja vrednim komitentom, pri katerih je tveganje manjše in ne prihaja do zapletov in bistvenih razhajanj med strankama. Bančne garancije imajo v prihodnosti prav gotovo še velik potencial. V skladu s spremembami pri poslovanju se bodo razvijali novi tipi, nekateri pa se bodo opuščali.

LITERATURA IN VIRI

- Avbreht, Aleš: Bančne garancije v mednarodni praksi (1), Bančni vestnik, Ljubljana, 45 (1996), 6, str. 2–9.
- Avbreht, Aleš: Bančne garancije v mednarodni praksi (2), Bančni vestnik, Ljubljana, 45 (1996a) 7/8, str. 10–15.
- Bizjak, Zoran: Bančne garancije, Podjetnik, Ljubljana, 8 (1992), 5, str. 40-41.
- Bizjak, Zoran: Bančne garancije, Podjetnik, Ljubljana, 8 (1992), 6, str. 49-50.
- Đurović, Radomir: Međunarodno privredno pravo, Savremena Administracija, 1977, Beograd.
- Falатов, Peter: Bančna garancija v mednarodnem poslovanju, Ljubljana: CISEF, 1996, 177 str.
- Falатов, Peter: Dokumentarni akreditiv v mednarodnem poslovanju, Ljubljana: CISEF, 1998, 276 str.
- Hrastelj, Tone: Mednarodno poslovanje, Ljubljana, Gospodarski vestnik, 1990, 422 str.
- Kranjc, Vesna: Obligacijski zakonik s komentarjem, 4. knjiga (poglavje) XXXVIII. Poglavje posebnega dela ZOR bančna garancija (1239-1259), GV Založba, Ljubljana
- Lepej, Lea: Bančna garancija: Študija primera v NLB d.d. Podružnica Ptuj, Diplomsko delo, Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 1998, str. 137.
- Makovec Brenčič, Maja et al.: Mednarodno poslovanje, Ljubljana, Ekonomska fakulteta, 2006.
- Štajner, Samo: Bančne garancije v postopku javnega naročanja, Specialistično delo, Ljubljana, Ekonomska fakulteta, str. 30-75.
- Zbašnik, Dušan: Mednarodne poslovne finance, Ekonomska poslovna fakulteta Maribor, 1991, Maribor.
- Uradni list RS 83/2001: Obligacijski zakonik (02).

Interni dokumenti:

- Banka Koper d.d., Interni akti Banke Koper d.d. : Navodilo za odobravanje in vodenje garancijskih okvirov, Banka Koper d.d., 2006.
- Banka Koper d.d., Interno obvestilo št. 17: Opredelitev storitvenih in plačilnih garancij, Banka Koper d.d., 2008.

Spletne strani:

- Nova Garancijska izjava: <http://www.poslovni.bazar.si>
- Banka Koper d.d. : <http://www.banka-koper.si>
- Internetna stran SID : <http://www.sid.si/zavarovanje-bancnih-garancij>

PRILOGE

Priloga 1: Plačilna garancija v Banki Koper d.d.

Priloga 2: Storitvena garancija v Banki Koper d.d.

KAZALO SLIK

Slika 1: Izvedba bančne garancije (Makovec Brenčič et al 2006a, 116)	13
Slika 2: Razmerje pri poslovanju z bančno garancijo (Banka Koper d.d.)	15
Slika 3: Razmerje pri poslovanju z garancijo v primeru neizp.(Banka Koper d.d.) .	16
Slika 4: Indirektna garancija (Banka Koper d.d.)	22

KRATICE IN AKRONIMI

ISP:	International Standby Practices
MTZ:	Mednarodna Trgovinska zbornica
EPO:	Enotna pravila in običaji

Primer PLAČILNE GARANCIJE V BANKI KOPER D.D.**ORIGINAL**

Garant: **BANKA KOPER d.d.,**

Naročnik
garancije: **XXX, GRADBENIŠTVO, VZDRŽEVANJE, TRGOVINA, D.O.O**

Upravičenec: **XXY, D.O.O.**

Kraj in datum izdaje garancije: Radovljica, dne 12. 5. 2009

1. člen

Na zahtevo Naročnika garancije in po sklepu pooblaščenega osebe z dne 5. 5. 2009 izdaja Garant

■ GARANCIJO št. YYYY

za zavarovanje plačila s karticami XXX

v znesku: 7.000,00 EUR

z besedo: sedem tisoč EUR 00/100.

z rokom veljavnosti: do 11. 5. 2010.

2. člen

V primeru, da Naročnik garancije ne bo v dogovorjenem roku izpolnil kakršnekoli obveznosti po Pogodbi o poslovanju s karticami XX, sklenjeno med upravičencem YYY D.O.O., Naslov in podjetjem XXX, GRADBENIŠTVO, VZDRŽEVANJE, TRGOVINA, D.O.O. Garant se zavezuje, da bo nepreklicno in brezpogojno na prvi pisni poziv Upravičenca plačal katerikoli zahtevani znesek do višine garantiranega zneska.

Zahteva za unovčenje garancije je pravočasna, če jo je Upravičenec poslal priporočeno najkasneje zadnji dan roka veljavnosti garancije.

Po preteku roka veljavnosti garancija ne velja več in obveznost Garanta ugasne, ne glede na to, ali je garancija vrnjena ali ne.

3. člen

Morebitne spore med Upravičencem in Garantom rešuje stvarno pristojno sodišče v Kopru.

4. člen

Ta garancija je izdana v 2 (dveh) enakih izvodih, od katerih prejme original Naročnik garancije za Upravičenca in prvi izvod Garant.

Dostavljeno:

1. Naročnik garancije 1x
2. Garant 1x

Garant

Primer STORITVENE GARANCIJE V BANKI KOPER D.D.**ORIGINAL**

Naziv banke: **BANKA KOPER d.d.**, (v nadaljnjem besedilu: banka)

Ponudnik: **XXX D.O.O., Naslov**

Upravičenec: **YYY D.O.O., Naslov**

Kraj in datum: Radovljica, dne 18.06.2009

■ G A R A N C I J A za resnost ponudbe št. XXY

V skladu z javnim razpisom, objavljenim v Uradnem listu Republike Slovenije, številka objave JN4297/2009, z dne 01. 6. 2009, za izdelavo naslednje storitve:
Rekonstrukcija kotlovice na XYYY, Naslov

za potrebe naročnika (t.j. upravičenca iz te garancije) **YYY D.O.O.**, je ponudnik **XXX D.O.O., Naslov**, dolžan za resnost svoje ponudbe na javnem razpisu, preskrbeti naročniku bančno garancijo v višini 8.000,00 EUR.

Banka se nepreklicno in brezpogojno zavezuje, da bo plačala navedeni znesek v naslednjih primerih:

- a) če ponudnik umakne ali spremeni ponudbo v času njene veljavnosti, navedene v ponudbi ali
- b) če ponudnik, ki ga je naročnik v času veljavnosti ponudbe obvestil o sprejetju njegove ponudbe:
  - ◇ ne izpolni ali zavrne sklenitev pogodbe v skladu z določbami navodil ponudnikom ali
  - ◇ ne predloži ali zavrne predložitve bančne garancije za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti v skladu z določbami navodil ponudnikom.

Zavezuje se, da bomo v 15. dneh po prejemu naročnikovega prvega pisnega zahtevka plačali naročniku zgoraj navedeni znesek brez kakršnega koli dodatnega utemeljevanja, če v svojem zahtevku navede, da mu zahtevani znesek pripada zaradi izpolnitve enega ali obeh zgoraj navedenih primerov in navede, za kateri primer ali primera gre.

Zahtevek za unovčitev garancije mora biti predložen banki in mora vsebovati:

1. Originalno pismo naročnika za unovčenje garancije v skladu z zgornjim odstavkom in
2. Predloženo izjavo Uprave RS za javna plačila, da so zahtevek za unovčenje podpisale osebe, ki so pooblaščenice za zastopanje in

3. Original Garancijo za resnost ponudbe št. **XXY**.

Ta garancija se znižuje za vsak, po tej garanciji unovčeni znesek.

Ta garancija velja vse dotlej, dokler ne bo izbran ponudnik po zgoraj citiranem javnem razpisu in (v primeru, da je celovita ali delna ponudba sprejeta) do trenutka, ko izbrani ponudnik ne sklene pogodbe z naročnikom in mu ne izroči garancije za dobro izvedbo pogodbenih obveznosti, vendar pa najkasneje do izteka roka veljavnosti ponudbe.

Če od vas ne prejmemo nikakršnega zahtevka za izplačilo garantiranega zneska do **31. 7. 2009**, ta garancija preneha veljati ne glede na to, ali nam je vrnjena.

Ta garancija ni prenosljiva.

Morebitne spore med upravičencem in banko rešuje stvarno pristojno sodišče v Ljubljani.

Ta garancija je izdana v 2 (dveh) enakih izvodih, od katerih prejme original ponudnik za upravičenca in prvi izvod banka.

Dostavljeno:

1. Ponudnik 1x

2. Banka 1x

|
